

МАКСУД ИБРАХИМБЕКОВ НЕКА ТОЙ ОСТАНЕ С НАС

Превод от руски: Русалина Попова, 1979

chitanka.info

Много е хубаво според мен, когато човек има баща — началник на милицията. И не на някакво си районно управление, а на цялата градска милиция. Ако при това е и добър човек. Както например моят татко. Разбира се, и той си има недостатъци. Баба казва, че няма хора без недостатъци, но аз мисля, че татко има само дребни недостатъци, и то само два: първият — че много малко време си е вкъщи, само няколко часа в денонощието, и вечер често заспивам, без да го дочакам, а вторият — мисля, дори, че вторият недостатък е по-лош от първия — че вкъщи през цялото време мълчи. Понякога ще ме помилва по главата или ще ме попита как върви училището, е, и с баба две-три думи ще размени, и ще мълкне за през цялата вечер, пък то и от вечерта вече, какви-речи, нищо не е останало, след един-два часа — и полунощ. Дори на масата баща ми мълчи. Аз всъщност разбирам, че с мен няма за какво да говори — той си има свои интереси, аз — свои, това е ясно, но все пак, кой знае защо, понякога ми е ужасно мъчно, когато седи така и мълчи, и по целия му вид се вижда, че мислите му са някъде далеч от нас, и в този момент може би дори не вижда нито мен, нито баба.

Но ако човек не обръща внимание на тези малки недостатъци, моят татко е най-добрият баща от всички, които познавам. Ето например бащата на Димка Расулов без много, много приказки бие Димка с кайша за щяло и нещяло. Дори един път го би, когато бях у тях. Бащата на Димка ме поздрави мрачно и веднага поиска от Димка бележника. А в бележника на Димка за тази седмица се мъдреха две двойки: по история и по литература. Димка много дълго рови в чантата си, целият се изпоти, а ръцете му трепереха. Аз после се досетих, че Димка нарочно ме е довел от училище у тих, надявал се е, че пред чужди хора баща му няма да го закача. Но той не ми обърна никакво внимание. А на мен, да си призная, ми е много неприятно, когато не ми обръщат внимание.

И по-нататък всичко тръгна още по-зле. Бащата на Димка погледна бележника, помълча малко, а после каза (само на театър или на кино съм чувал хората да говорят с такъв глас, тих и тържествен, а освен това и на погребение):

— Няма да излезе човек от тебе, Дима — и видът му в същото време беше много важен.

После показа с очи нещо на Димка и въздъхна. Отначало дори не разбрах какво му показва, но Димка веднага разбра и се запъти да сваля от стената в антрето един широк, тежък кайш. Димка тръгна с кайша към баща си, който продължаваше да седи неподвижно в креслото. Той чак скимтеше от страх, но, кой знае защо, вървеше. Бащата на Димка взе от ръцете му кайша, разкрачи колене, Димка застана на четири крака и пъхна глава между коленете му, а баща му започна да го налага с кайша. И при всеки удар Димка изпълняваше с тънък гласец.

Чудно и странно беше всичко това, защото се виждаше, че бащата на Димка ни най-малко не се сърди, а напротив, всичко това му е противно и тъжно.

После попитах Димка, защо сам отива за кайша и сам си пъха главата между коленете му, като че ли всичко трябва да бъде точно така. Но Димка каза, че така е по-добре. По-рано се опитвал да бяга, а веднъж ухапал баща си, но никаква полза нямало от това, баща му такъв бой му дръпнал, че три дни не ходил, на училище заради червените резки по лицето и ръцете си. А така, казва, боли, разбира се, но, общо взето, се изтрайва.

Освен това попитах Димка обича ли баща си, а той се учуди и каза, че го обича, та нали му е роден баща, и се виждаше, че се учуди, дето му задавам такива въпроси, дори може би и малко се пообиди.

А аз, кой знае защо, намразих бащата на Димка за цял живот и ако знаех, че е такъв, за нищо на света нямаше да се бия заради него. Аз наистина се бих по молба на Димка, но все пак боят беше заради бащата на Димка. Сега за нищо на света не бих се бил заради него. А тогава се бих, макар че никак не обичам да се бия.

Димка дойде у дома с пазарска чанта в ръце — него често го пращат до магазина, а понякога и на пазара — и ми каза, че вече твърдо е решил да се бие с Вовка Евтушенко, просто веднага иска да се бие, и ме помоли да ида за всеки случай с него, току-виж някой от приятелите на Вовка също го нападне, а с двама, то се знае, Димка не може да се справи.

В това време аз си лепях хвърчило и, да си призная, никъде не ми се ходеше, затова попитах Димка не може ли да отложи боя за след два-три часа. Казах му, че ако сега тръгна, лепилото ще засъхне и ще трябва да го хвърля, а баба никак не обича, когато по два пъти на ден я моля да ми вари лепило от нишесте.

Димка страшно ми се разсърди. Каза, че бил в такова настроение, че трябвало именно сега да се бие, а не след два-три часа. И ако аз, неговият най-близък приятел, на когото той разчита в тази трудна работа, не искам да му помогна, ще мине някак си и без мен. Каза ми „довиждане“. И видът му при това беше много горд.

Оставих всичко на масата и помолих баба нищо да не прибира, казах й, че ще се върна след един час, и тръгнах с Димка, който изведнъж много се зарадва и започна да ми разказва подробно плана на боя. А на мен вече ми беше интересно да видя как Димка ще се бие с Вовка, отдавна не бях виждал Димка да се бие с някого, той по начало винаги се задоволява само със страшни закани. И изведнъж, гледай ти — решил да се бие с Вовка, който минава за едно от най-силните момчета в нашия клас. Да си призная, такава решителност не съм очаквал от Димка, макар че, което си е право, Димка и Вовка отдавна трябваше да се бият. И всичко това заради бащата на Димка, който беше началник на метеорологичната служба в нашия град. Тази метеорологична служба предсказва времето. Димка веднъж ме води там, а там има какви ли не уреди. Димка знае как се казват: всевъзможни барометри, ветропоказатели и дъждомери, а пък бащата на Димка там е най-главният и веднъж в месеца говори по радиото и телевизията и дава в нашия градски вестник сведения, където разказва какво ще бъде времето през този месец в нашия град и в околностите му, и доста точно предсказва.

А в нашия клас веднага кръстиха бащата на Димка „Ту Дъжд, Ту Сняг“. Наистина глупав прякор, но на всички, кой знае защо им хареса и само така го наричаха. Този прякор особено се хареса на Евтушенко и той всеки ден измисляше някаква нова шега: идва сутринта, изчаква, докато се събере целият клас, а после казва нещо от тоя род, да речем: „А вчера отново говори по радиото «Ту Дъжд, Ту Сняг», обещава в неделя през втората половина на деня хубав лед и сладолед с ягодово сладко“ — и цвили противно при това. Но най-чудното е, че всички в класа просто всеки път си умират от смях, аз също не мога да се сдържа да не се смея, макар и да разбирам, че Вовка е ужасно тъп и нищо остроумно не може да измисли. А на Димка според мен най-много му е мъчно, дето и Лена се смее. Още щом Вовка пусне поредната си шега за бащата на Димка, тя направо се залива от смях. На всички отдавна им е минал смехът, вече е дошла географката, в

понеделник първия час имаме география, а тя отново току прихне да се смее, а след нея и целият клас, защото, когато се смее Ленка, човек няма никаква възможност да се сдържи, толкова е весел смехът ѝ. Дори нашата географка със строгия си характер не може както трябва да се разсърди на Ленка, прави ѝ забележка, но без истинска строгост в гласа. А на Димка му е много мъчно, дето Ленка се смее — аз добре го познавам.

Изобщо в нашия клас почти всички си имат някакви прякори, временни или постоянни, и учителите също: например на математика винаги му казват „Фасула“ заради навика му да казва на човек, когато е на дъската и не може да реши нещо: „Ами че тук изобщо няма какво да се мисли, всичко е от фасул по-просто“, а на историка, кой знае защо, му казват „Лимпопо“, от кой клас е тръгнал този прякор, никой не помни, разправят, че цял живот така са му викали, а за какво — не се знае, какво общо има тук Лимпопо? Виж, на биолога винаги му казват „Лалугера“, но веднага ти става ясно защо е лалугер, трябва само да го погледнеш. А на някой баща да са измисляли прякор, такова нещо не се беше случвало. И, разбира се, че на Димка ще му е много неприятно. Веднъж в съблекалнята преди физическо, когато момичетата ги няма, казах на момчетата, че това не е хубаво, и всички се съгласиха, че наистина не е хубаво. Всички, освен Вовка. Той заяви, че на когото както си иска щял да казва. И физиономията му в това време беше много нахална, точно такава, каквато ужасно много ти се иска да цапнеш. И тъкмо вече да замахна, изведнъж си спомних, че все пак това не е моят баща, а на Димка, пък той самият чу целия разговор, но си замълча. А и изобщо аз не обичам да се бия. В нашия клас почти всички са се били помежду си, поне по веднъж, но са се били. Освен мен — никой не налита да се бие с мен. Така някак се получи, че от нашия клас отдавна вече никой не ме закача, знай, че не обичам да се бия.

А пък с Димка тръгнах да се бия. Че какъв близък приятел съм му, дори може би и единствен, ако в труден момент откажа да го подкрепя? Когато стигнахме училището, Димка ми разправи целия си план. Okаза се, че той казал на Вовка, че ще дойде с мен, но аз мисля, че по-скоро Вовка се е досетил, защото всички знай, че освен мен Димка няма кого друг да извика. На това Вовка отговорил, че той също няма да дойде сам.

Влязохме в двора на училището и веднага ги видяхме — Вовка и приятеля му, съвсем непознато за мен момче, стоят и гледат как осмокласниците играят волейбол. Вовка се подсмихна, като ни видя, и пошепна нещо на приятеля, си. Те тръгнаха към задната част на училището, ние също — откъм срещуположната страна. Там има такова място между зданието и оградата, накъдето не гледа пито един прозорец — и обикновено всички се бият там. По пътя Димка все ми шепнеше, че най-главното в боя е внезапността, и че трябва ние първи да започнем. Каза, че още щом се приближим до тях, трябва без каквito и да било разговори да започнем да се бием, той ще вземе Вовка, а пък аз другия.

А на мен съвсем не ми се искаше да се бия, и в корема ми стана едно такова студено, много студено. Когато накараха най-добрите ученици от четвърти и пети клас да свирят на концерта за родителското събрание — тогава, също както и сега, ми стана студено в корема. Дори когато се приближих до рояла, забравих какво трябва да свиря. Добре, че директорът на училището обяви, че ще изsvиря етюд от Льошхорн. Сам за нищо на света не бих си спомнил!

Приближихме се с Димка до двамата и изведнъж всичко в корема ми мина, а когато видях нахалната физиономия на Вовка, дори съжалих, че няма да се бия с него, а с някакъв непознат негов приятел. Замахвах и с всичка сила ударих приятеля на Вовка с юмрук по главата, целих се в носа, но улучих челото, защото той се наведе. И боят веднага започна.

Приятелят на Вовка не се биеше много добре, все се мъчеше да ме обхване с ръце, но аз не му се давах, защото в такъв бой борбата е най-последното нещо. И ужасно се учудих, когато изведнъж ме нападна и Вовка. Аз ни най-малко не се изплаших, но ужасно се учудих и започнах да се бия и с двамата едновременно. Вовка, разбира се, много по-добре се бие, отколкото приятелят му, аз веднага усетих в устата си нещо солено и разбрах, че ми е разбил устната. Но и аз хубаво го светнах два пъти в окото и разбих носа на приятеля му. А после приятелят му все пак се докопа до мен, обхвана ме през кръста и се затъркаляхме по асфалта. А Вовка всеки път, щом се озовавах над приятеля му, ме налагаше с юмруци ту по гърба, ту по главата. Това ужасно ме ядосваше, нямате представа как ме ядосваше, но нищо не можех да направя, ръцете ми бяха заети. Ала все пак се измъкнах и

така го ритнах по коляното, че той изведнъж се преви. И тогава видях най-сетне Димка. Стоеше до оградата, размахваше пазарската чанта над главата си и крещеше с всичка сила като на футболен мач: „Удрий! Още веднъж! Браво на теб!“ А после изтича встрани и викна на Вовка: „На, получи ли си го за Дъжд и Сняг? Ако ти е малко, можем и още!“

Вовка се спусна подир него на един крак, но после се спря и отново се хвана за коляното: сигурно здравата съм го ритнал, а после още веднъж ме фрасна по главата, но вече не много силно: сигурно чувствуваше, че боят е към края си. Наистина винаги настъпва момент, когато всички чувствуват, че боят е свършил. А защо настъпва този момент — не е ясно. И в същия този момент дотича Ленка, как така изведнъж се намери тук, и досега не мога да разбера, обикновено момичетата никога не идват тук. Та нали можеше да дойде и една минутка по-късно, тогава всичко щеше да бъде в ред, а тя дотърча точно когато аз и приятелят на Вовка се търкаляхме по асфалта, а Вовка ме удряше по главата. Ленка веднага хвана този приятел за яката и започна да го дърпа от мен, а на Вовка каза, че само на това е способен — двама души върху съвсем сам човек да се нахвърлят.

Вовка и без друго беше в лошо настроение, а сега вече съвсем се ядоса, каза, че никого не е нападал и не е имал намерение да напада, но на никого няма да позволи да го бие, и посъветва Ленка, без да знае нещата, да не оскърбява напразно човека.

Ленка мълчешком го изгледа много презрително и Вовка, по всичко личеше, съвсем се разстрои, дори аз го съжалех, и когато си тръгвахме, казах на Ленка, че ние — аз и Димка — първи сме нападнали Вовка и приятеля му.

Лена и Димка ми поизчистиха куртката, при това Димка непрестанно разказваше какъв герой съм бил и как добре съм подредил и двамата. Димка каза, че той за секунда закъснял да започне боя заради пазарската чанта с картофи и плодове, търсил ѝ място, защото, ако откраднели чантата, по-добре изобщо да не се връщал вкъщи. Според думите на Димка, докато той си нагласил чантата, аз така добре съм подредил Вовка и приятеля му, че всякааква допълнителна намеса била излишна и дори опасна за здравето на Вовка и на приятеля му.

Димка подробно разказа на Ленка за всеки удар, който бяха получили моите врагове, и описа в какво състояние ще бъде утре

физиономията на Вовка — с отекъл нос и с по една синина под всяко око. Говореше неспирно, подробно описваше боя и непрестанно ме хвалеше. Но аз знаех защо Димка не мълква — страхуваше се, че ще го попитам, защо не започна и той да се бие едновременно с мен, както се бяхме уговорили. А аз нямах никакво намерение да го питам за това, особено пред Ленка. Пък и какво да го питам, когато и без друго всичко е ясно.

У дома не позвъних, а отворих вратата с моя ключ; опитахме се да се промъкнем незабелязано до стаята ми, за да не ме види баба, но нищо не излезе, тя ни посрещна в антрето и веднага се завайка, като ми видя устната, после изтича до кухнята, извади от хладилника лед и ме накара да го сложа на устната си.

Лена разказа на баба, че са ме нападнали непознати хулигани, но аз не съм се уплашил и много храбро съм се справил с тях. Човек може да разчита на Ленка, а не като другите наши момичета — просто не каза на баба, че съм се бил с Евтух. Забравих да я предупредя, но тя сама се сети, че не бива да казва.

Баба заяви, че щом хулиганите вече не се страхуват да нападат сина на самия началник на градската милиция, значи никаква оправия няма, че тия хулигани окончателно са се разпасали, и в такъв град човек по-добре изобщо да не живее, а по-скоро да си събира нещата и да се преселва някъде, където все още съществуват закони и ред, например в Москва или в Ленинград. Баба, без да престава да мърмори, ми свари ново лепило от нишесте, и тримата направихме много хубаво хвърчило съвсем нова конструкция по чертеж от „Млад техник“. После тръгнахме да го пуснем, но баба каза, че нито един от нас няма да излезе от къщи, без да обядва.

Тя позвъни на Ленкината майка и й каза, че Лена ще остане да обядва у нас. Много се зарадвах, че няма да обядвам сам, аз много обичам, когато имаме гости. Жалко, че у дома много рядко идват гости, само съседки ни посещават — две-три бабини приятелки — и мои другари. Освен тях никой друг не идва, не е като по-рано.

А на Димка баба разреши да си иде, защото Димка й показва пазарската чанта с картофите и плодовете и се закле с най-страшните клетви, че и него, и чантата с нетърпение ги очакват вкъщи. Щом си отиде, аз си помислих, че Димка, разбира се, никога няма да каже на баща си, че днес заради него сме се били, пък и аз на негово място за

нищо на света не бих казал, но е много интересно дали това ще се харесва на баща му или, напротив, ще го разсърди? А може би бащата на Димка, като научи, че синът му се е застъпил за него, ще престане да го бие заради бележника и изобщо за всяка дреболия? Кой знае... А което е съвсем вярно, от този ден Вовка изобщо престана да говори за бащата на Димка, макар че той продължаваше, както и преди в началото на всеки месец да прави съобщения по радиото и по телевизията. А аз със сигурност знам, че престана не от страх, тогава не успяхме да го набием и боят завърши, тъй да се каже, наравно, а освен това Вовка не е страхливец, него с един бой няма да го изплашиш. Но в какво се състои работата още не съм проумял както трябва.

Виж, на мен още не ми се е случвало от никого да защищавам баща си. И, да си призная, никаква необходимост не е имало от такова нещо. Защото моят баща не е като бащата на Димка, пък и не само като на Димка. Никое от децата в нашия клас, а може би и в цялото ни училище, няма такъв баща като моя. Дори мисля, че много от нашите момчета биха искали да приличат на него. Аз например много бих искал, като порасна, да приличам на него. Когато двамата с татко отиваме на плаж, наистина това много рядко се случва — само три или четири пъти през лятото, — всички момчета, мои познати, винаги се обръщат след него. И не само момчетата. А това е ясно. Той е много строен и висок — на ръст е един метър и осемдесет и осем сантиметра, което е написано във военната му книжка, аз съм я виждал, а това значи, че с обувките татко е най-малко един и деветдесет, пък на всекиго е ясно, че за военната книжка измерват ръста на човек не само без обуща, те имат ей такава дебела подметка, а дори без гumenки, само бос.

А когато татко се съблече, веднага заприличва на щангист, такива мускули заиграват навсякъде под кожата му, щом си свие ръката в лакътя, не нарочно, като я напряга, а само така, случайно, и под тънката му кожа се изписва много корава кръгла буза. Може би той няма такива големи мускули като онези най-известни щангисти, дето ги показват по телевизията, но затова пък за широките си рамене татко има нормална, дори тънка талия, а пък почти всички щангисти, въпреки техните мускули и сила, са шкемести, и на корема им висят тълсти меса. Татко прилича по-скоро на гимнастик, само че много

сilen, татко наистина е много silen, но никога не се хвали с това. Помня как веднъж докараха у дома един сейф. Ние с баба ужасно се учудихме — от къде на къде изведнъж докарват сейф. Двама носачи с мъка го свалиха от камиона, после с шум и викове го качиха по трите стъпала на площадката, тук си поеха дъх и едва след това внесоха сейфа в антрето. И тук го оставиха, защото никакви други указания не били получили, а баба, както се разбра, нямаше никаква представа на кое място вкъщи трябва да стои сейфът. Щом се върна от работа, татко веднага попита защо носачите, вместо да качат сейфа на втория етаж, в кабинета му, са го оставили сред антрето? Баба веднага ужасно се обиди, тя много лесно се обижда на татко и каза, че у тях, в предишното ѝ жилище, когато бил още жив покойният ѝ мъж, значи дядо ми, цял живот са имали най-хубавите мебели от карелска бреза, дори и физхармониум^[1] са имали, но сейф не са имали, и ако се говори съвсем откровено, тя и до ден-днешен никога през живота си не е чувала, че в жилището на човек може да има сейф, пък за това къде трябва да стои още по-малко знае, а на стари години никакво желание няма и да разбира.

Накрая баба каза, а най-главното баба винаги назива накрая, че хамалите са оставили адреса и телефона си, в случай че потрябват пак, и че може утре сутринта да им се позвъни и да им се каже да дойдат и да качат сейфа на втория етаж.

Татко мълчаливо слушаше баба. Страницен човек би помислил, че внимателно я слуша, но аз знаех, че не е така, че той почти нищо не чува от онова, което тя говори, а в същото време си мисли за нещо свое. Само че за какво?

Той изслуша баба до края и нищо не ѝ каза, макар по всичко да личеше, че баба чака какво ще ѝ отговори. Само кимна. А когато баба отиде в кухнята да слага масата, татко си свали куртката, приближи се до сейфа и като го обхвана с ръце, го вдигна до гърдите си. И нито веднъж не се спря — нито по стълбите, нито в коридора на втория етаж, — отнесе този железен шкаф в кабинета си и веднага го постави на мястото, а който си стои и до ден-днешен.

В сейфа сега стоят никакви писма и снимки, пистолет, не оня, който татко носи в кобура си на кръста до ръката, а друг, също „ТТ“, но друг, и още никакви документи. Но когато разбрах, че вторите ключове от сейфа татко е дал на баба да ги пази, аз се усъмних в тяхната

секретност. Впрочем може би татко мисли, че на баба може всичко да се довери?

Не знам, аз никога не знам какво мисли толкова, като сам не каже. Пари в сейфа баща ми не слага, те стоят в средното чекмедже на бюрото му, и баба почти всеки ден взема оттам за пазаруване. Тази кутия не се заключва, също както и всички останали чекмеджета и вратички на масите, шкафчетата, скрина и долапите. Баба не обича да се разправя с ключове. И досега се чудя как държи заключен сейфа. Сигурно се страхува, че ще се докопам до пистолета!

Военната книжка на баща ми също стои вътре. Нея успях да прочета внимателно, всичките страници, още преди да заключат сейфа. Да си призная, нищо ново не научих за баща си, и без книжката знаех, че татко е на четиридесет и една година, че е полковник, награден с два ордена и златен часовник за проявено мъжество и храброст. Но въпреки това ми беше много приятно и интересно да чета всичко това.

И все пак добре, че си имам такъв баща. Защото би могло да се случи да си имам друг баща, та нали съвсем не зависи от человека, какъв баща ще му се падне, тук няма как да избираш. Жалко само, дето рядко си е вкъщи. Нима щеше да е лошо, ако всеки ден обядваше с нас? Ето, да речем, в Ленкини и у Димка, пък и почти у всички мои приятели всички сядат заедно на масата, а у дома почти никога не става така... Сега например баба слага масата — за четирима души слага, но е почти сигурна, че татко няма да си дойде. Веднъж я попитах защо прави така, не се ли уморява всеки път да слага на масата излишна чиния и прибори, а баба ми отговори, че в порядъчните къщи масата винаги се сервира за всички, освен в случаите, когато някой е заминал някъде или специално е предупредил, че няма да си дойде за обед.

Помислих си, какво ли щеше да бъде, ако татко всеки път предупреждаваше, че няма да се върне за обед, та нали много по-удобно ще му бъде, ако предупреждава само тогава, когато ще си дойде. Баба сигурно беше мислила над това още преди да я попитам, защото ми разказа как трябва да бъде в порядъчните къщи и как било всичко в нейната къща, когато бил жив дядо.

Тя изобщо обича да разказва за онова време, когато е бил жив дядо. И много интересно разказва, но мисля, че за другите хора не е толкова интересно да слушат за някакъв чужд дядо, затова пуснах телевизора и с Ленка започнахме да гледаме, докато баба слагаше

масата. И тъкмо навреме го включих — даваха мултиликационния филм „Маугли“, а аз с удоволствие го гледам. Наистина нас скоро прочетох книгата „Маугли“ и тя ми се стори много по-интересна, отколкото филма. Има само два или три мултиликационни филма, които гледам с огромно удоволствие — това са „Ваканцията на Бонифаций“, „Ну, погоди!“ и „Бременските музиканти“. Често ги въртят по телевизията, но аз не познавам нито един човек, на който му е омръзнало да ги гледа. Готов съм всеки ден да ги гледам. Но с Ленка гледахме и „Маугли“ с удоволствие, още повече че тя не е чела книгата и затова гледаше с интерес филма, а когато Бандерлоги откраднаха Маугли, дори си затвори очите от страх — то си е ясно, та тя не знаеше, че по-нататък всичко ще се оправи и че Багира, Балу и Каа ще го спасят. Макар и да е умна, Ленка чете много малко, само онова, което ни дават в училище, дори „Тримата мускетари“ още не е прочела. Наистина тя казва, че тази книга няма за какво да я чете, тъй като вече знае цялото й съдържание — аз й го разказах. Ние още седяхме пред телевизора, когато изведнъж дойде татко. Късметът ми проработи! И Ленка ще обядва у дома, и татко се върна! Вече съм забелязал, че често, когато на човек не му върви от сутринта, после към вечерта изведнъж му потръгва, както днес например. Той се здрависа с нас и отиде горе да се преоблече.

Щом татко си дойде, веднага ми стана безинтересно да гледам телевизора. Отидохме с Ленка да си измием ръцете и седнахме на масата, а през това време и татко слезе. Вече беше успял да се измие и преоблече, той всичко прави много бързо. Цивилните дрехи много му отиват, макар че, кой знае защо, все ми се струва, че това не е цивилен костюм, а също военна униформа.

Баба ни пожела добър апетит и започнахме да обядваме. Когато се хранехме, татко почти не разговаряше, а на мен ужасно ми се искаше да поговори с нас. И започнах да си мисля какво да го попитам, за да започне да говори, но нищо не можех да измисля. Така мълчаливо обядвахме, дори с Ленка престанахме да си говорим. И изведнъж татко сам заговори, при това на много интересна тема.

— Обичате ли да ходите на цирк? — попита той Ленка.

На Ленка според мен ужасно много й хареса, че татко говори с нея на „вие“, дори чак ушите ѝ се зачервиха от удоволствие.

— Понякога ходя — отговори Ленка, после още малко помисли и добави: — Много обичам.

— Чудесно — каза татко. — Днес във вестника имаше обява, че е пристигнала голяма трупа с нова програма — в неделя е премиерата. Каня и двама ви. Вашите родители ще ви разрешат ли да дойдете в неделя на дневното представление в цирка?

— О, разбира се! — отговори Ленка. — Моите родители всичко ми разрешават.

— Нима всичко? — учуди се татко.

— Всичко — каза Ленка. — Каквото ги помоля, това ми разрешават.

Ленка започна да изрежда какво ѝ разрешават, но аз вече виждах, че татко не я слуша, а отново, си мисли за нещо свое.

Тогава започнах да размишлявам дали татко ще дойде с нас на цирк, или няма да дойде. Все пак сигурно ще дойде, та нали съвсем ясно каза, че ни кани, а кой кани хората на цирк, без сам да отиде?

За всеки случай исках да го попитам ще дойде ли с нас, или няма да дойде, но в това време той стана, поблагодари на баба за обеда и се качи горе. Дори чай не остана да пие. Баба му каза „нека ти е сладко“, но съвсем не с такъв глас, с какъвто го назва на мен — каза го вежливо, но сухо.

А на мен, след като си отиде, ми стана мъчно, винаги ми е малко тъжно, когато татко си отива. Съвсем не мога да свикна с това, че татко си отива и винаги ми става малко тъжно. Но нищо не мога да направя, такъв съм си.

Отидохме с Ленка на двора да пуснем хвърчилото, но вече съвсем се стъмни и решихме да отложим пускането за утре. То, разбира се, и сега би полетяло. Но какво от това, че ще излети, щом няма да го видим? Ленка каза, че ще е по-добре да се приbere вкъщи и да си научи уроците, а утре да дойде по-рано, веднага след училище, и заедно да го пуснем.

Аз тръгнах да изпращам Ленка и по пътя си говорехме, че няма да е лошо, ако тези два дни изминат по-бързо, а още по-добре ще е, ако изобщо изчезнат и веднага настъпи неделията. В това време аз още си мислех дали татко ще дойде с нас на цирк, или няма да дойде, но не казах на Ленка.

А тя си спомни, че не е поблагодарила на татко за поканата и че това е много некрасиво от нейна страна, макар че, реши Ленка, след като поразмисли малко, ще може да му поблагодари и в цирка. Тя мислеше, че татко непременно ще дойде с нас на цирк!

— Харесва ли ти баща ми? — попитах Ленка.

— Баща ти ли?

А всички в нашия клас знаят, че когато Ленка повтаря, каквото я питат, то или не иска, или не знае какво да отговори.

— Баща ти — каза Ленка, — разбира се, че ми харесва.

Но аз почувствувах, че хитрува и нещо не иска да каже.

— А какво не ти харесва в него? — попитах аз.

— Всичко ми харесва — каза Ленка. — Честна дума, наистина всичко ми харесва. Само дето е един такъв много строг. Пред него дори не ти се иска да говориш. (На нея ли не ѝ се искало да говори? Бърбори пред него като сврака, а сега разправя, че не ѝ се искало да говори.) Щом дойде баща ти — продължи Ленка, — кой знае защо, започва да ми се струва, че съм виновна за нещо: или уроците си не съм научила, или пък кой знае откъде е разбрал това, дето вчера, вместо на биология, отидохме на кино.

— А защо така ти се струва? — аз дори се учудих, никога не можеш предварително да се досетиш какво ще каже Ленка.

— Ами струва ми се — упорито повтори Ленка. — И с теб дори някак странно разговаря. Ту мълчи през цялото време, ту като заговори, то е някак особено.

Просто като с голям. Виж, моят баща съвсем не говори така с мен.

— А как говори с теб баща ти? — попитах аз.

— Баща ми говори с мен съвсем другояче — с мечтателен глас каза Ленка. Аз вече знаех, че ей сега ще започне да си измисля. — Първо, баща ми ужасно се радва, когато ме види. Той нито веднъж не е отишъл на работа, без да си вземе довиждане с мен, непременно идва, взема ме на ръце и ме целува. С всеки ден аз ставам все по-тежка, но въпреки това всеки ден той ме вдига и ме целува, дори когато получавам двойка. Второ — почти всеки ден ми звъни от службата си и говори с мен, особено ако знае, че съм сама вкъщи, и все ме пита дали съм добре. Трето, от всичко на света той най-много обича да се разхожда с мен из града...

Ленка още дълго изброява — „четвърто“, „пето“, „шесто“...

Тя може безкрай да говори, ако не я спреш. А аз вървях до нея и си мислех, че тя, разбира се, много си измисля, но струва ми се, по начало говори истината. А сигурно е много приятно, когато баща ти се отнася така към теб.

Спомних си, че баща ми нито веднъж не ме е вдигал на ръце и не ме е целувал, макар че за него това никак няма да е трудно, та той е много по-силен от Ленкиния баща. Петнадесет пъти е по-силен, ако не и повече. И на разходка из града още нито веднъж не е излизал с мен, дори когато трябва да идем до някой магазин да ми купят нещо — с мен идва баба. Наистина татко в такива случаи винаги предлага на баба колата, и ние ходим по магазините с кола, но все пак щеше да е много по-приятно, ако той самият идваше с мен.

Аз вече забелязах, че в нашия клас с всички момчета ходят по магазините главно башите им, а с момичетата — майките... Освен това, когато ме вижда, татко съвсем не се радва както Ленкиният баща. Може и да се радва, но при него никога няма да забележиш това. Понякога ти се струва, че те гледа, а всъщност не те вижда, или те вижда, но съвсем смътно. Ето днес например той не видя, че устната ми е разбита, а баба веднага забеляза. Друго нещо е, че самият аз съм много доволен, дето не забеляза, но той наистина не обърна внимание, че устната ми е разбита. Кой знае защо, ми стана ужасно мъчно от тези мисли. Опитах се да се успокоявам с разни други мисли — нарочно започнах да си мисля, за да ми мине огорчението, — че Ленкиният баща например така се отнася към нея, защото Ленка е момиче, а всички момичета обичат, когато се отнасят мило с тях, а пък аз не съм момиче, и изобщо съм много силен, може би най-силният в класа, макар че в нашия клас почти половината от момичетата са по-големи от мен с няколко месеца, а някои дори и с година. Само Вовка е също толкова силен, колкото съм и аз, но никой точно не знае кой от двама ни е по-силен. Малко по-леко ми стана, след като си помислих така, но въпреки всичко, кой знае защо, ми беше мъчно.

— Все пак моят баща е много добър — казах на Ленка. — Ти рядко го виждаш и затова не го познаваш добре. Той е много добър, просто трябва да свикнеш с него.

— Но аз не съм казала, че е лош — рече Ленка и дори повдигна рамене. — Никога не съм казвала, че е лош. Той е много интересен и

прилича на един артист от „Мъртъв сезон“. Ей сега ще си спомня как му беше името.

И двамата започнахме да си спомняме как се казва този артист, но така и не си спомнихме. На „Мъртъв сезон“ ходихме заедно с Ленка. На касата веднага ни дадоха билети, а вътре контрольорът за нищо на света не искаше да ни пусне, каза, че за деца под 16 години входът и без друго е забранен, а на всичко отгоре сега е вечерна прожекция и с нищо, казва, не мога да ви помогна. Гледай ти, прожекцията в шест часа била вечерна! Как пък не! Устните на Ленка се надуха и се виждаше, че още малко — и ще заплаче. Да си призная, и на мен ми беше много криво, но не бих плакал заради някакво си кино. Аз изобщо много рядко плача, дори съм забравил кога за последен път съм плакал.

И вече наистина бяхме решили да си вървим, когато видях на касата чично Толя. Той също ни забеляза и веднага тръгна към нас, макар че не беше сам, а с жена си. Чично Толя е татковият шофьор, той не е прост шофьор, а сержант на свръхсрочна служба. Изобщо татко има двама шофьори и работят на две смени, редуват се — един път денем, един път нощем.

Другият шофьор се казва чично Саша, и той също е сержант, но на мен чично Толя ми харесва повече. И той се отнася добре към мен. Говори с мен за разни неща, пита как върви училището и аз всичко му разказвам, защото чувствувам кога ме слушат просто от вежливост и кога наистина. Всяка година чично Толя ме абонира за вестници и списания, вестниците за възрастни татко си ги получава в службата, а мен ме абонират вкъщи. Татко всяка година дава на чично Толя пари и му казва за какво да ме абонира. По-рано получавах само „Мурзилка“ и „Весели картички“, а от две години започнаха да ме абонират за „Пионерска правда“ и „Млад техник“.

Тази година помолих чично Толя да ме абонира за „Вокруг света“, но той не се съгласи веднага, отначало каза, че по повод на „Вокруг света“ нямал никакви указания и че това списание е за възрастни, но после въпреки това ме абонира. Каза, че съм бил умна глава, и щом казвам, че искам да чета „Вокруг света“, значи тук няма място за спор, трябва да се абонирам и край.

Когато чично Толя разбра, че не ни пускат с Ленка в киното, каза, че това, разбира се е правилно, защото на афиша така и пише: „За деца

под шестнадесет години вход забранен“, но след като са ни продали билети, то като изключение трябва да ни пуснат! Не е трябало да ни продават билетите, тогава и никакъв спор нямаше да има, децата веднага биха разбрали, че не е разрешено и щяха да си отидат, а така се получава много лошо — хората държат в ръцете си билети, вече се подготвили да гледат филма, а не ги пускат. Контрольорът изслуша всичко това и по вида му се виждаше, че е съгласен с чично Толя, но после все пак каза, че не може да ни пусне, защото заради нас сигурно ще си има неприятности.

Тогава чично Толя влезе вътре, а жена си остави с нас, и каза, че ей сега ще се върне. Върна се с някакъв мъж, после се оказа, че това е директорът на киносалона, и той нареди да ни пуснат по изключение.

Чично Толя ни заведе с Ленка до бюфета и ни почерпи със сладолед, и на концерта, седяхме до него, чак когато влязохме в салона, седнахме на различни редове, защото местата на билетите бяха номерирани.

На Ленка също много ѝ харесаха чично Толя и жена му. Тя каза, че веднага се вижда, че този чично Толя се отнася много добре към мен и отстрани всеки би помислил, че ми е някакъв много близък човек, нещо като истински чично.

Аз за себе си знам, че се отнасям много добре към него още и за това, че той е единственият човек, който: ми е приятно да говоря за баща си. С чично Толя често говорим за татко. Той ми е разказал много, интересни работи за него, защото татко никога нищо не ми разказва за своята работа, само от чично Толя научавам някои неща за него.

Чично Толя казва, че отдавна би напуснал тази работа, и жена му много настоявала, а и на него самия му е тежко: вече е на години, пък и работата е много неспокойна — нямаш почивка нито денем, нито нощем, и отдавна да е напуснал, ако не бил баща ми — заради него чично Толя не напуска тази работа, свикнал бил с него да работи.

Освен това той казва, че баща ми е изключителен човек и аз трябва да се гордея с него. Изключителен и справедлив! Когато чично Толя говори така, винаги ми е много приятно.

Стигнахме вече до Ленкината къща, но така и не си спомнихме как се казва този артист от „Мъртъв сезон“. Ленка каза, че ще пита

вкъщи, баща ѝ помнел имената на всички артисти и знаел точно кой къде е играл.

Тя започна да ме убеждава да съм влезел у тях, тъкмо съм щял да разбера на кого прилича баща ми, но аз отказах и си тръгнах към къщи. Вървях, мислех си за нашия разговор и чувствувах, че Ленка е права, макар че не се съгласих с нея. И каква хитруша е Ленка — всичко на всичко четири или пет пъти е виждала баща ми, а веднага почувствува какъв характер има и какво му е отношението към мен! Добре че именно тя се досети, а не някой друг, Вовка например, защото после нямаше да ме остави на мира, такъв е присмехулник. Веднага нещо ще измисли.

В неделя Ленка дойде у нас в десет часа. Представлението започваше в дванадесет, но тя дойде към десет, дори не позвъни, че ще дойде, както правеше по-рано, а направо дойде. Ужасно пременена, с бяла рокля и с панделка. Каза, че майка ѝ започнала основно чистене вкъщи и я посъветвала да дойде у дома.

Ние с Ленка започнахме да чакаме татко: още сутринта той отиде на работа. За татко няма никаква разлика дали е неделя, или някакъв друг ден, всеки ден ходи на работа, пък да беше поне само през деня...

Много бавно върви времето, когато чакаш нещо приятно! Предложих на Ленка да идем в градината да пуснем хвърчилото или да играем волейбол, само по-бързо да минава. Но Ленка каза, че за нищо на света няма да дойде, че съвсем не ѝ се иска да си изцапа роклята или да я измачка и да се появи в цирка като плашило.

Понякога у Ленка се появява учудващо разсъдителен тон, съвсем като у възрастен човек и никак не мога да разбера как изобщо става това. Ленка започна да разказва, че пред цирковите каси — тя минала оттам с трамвая — се тълпял ужасно много народ, а билети вече нямало, всички били разпродадени. Попитах я от трамвая ли е видяла, че всички билети са разпродадени, и Ленка каза, че да, от трамвая.

Разбрах, че напразно я попитах и че тя може да се обиди, започнах да разказвам каква ще бъде програмата в цирка, бях прочел всичко на уличния афиш и веднага го запомних: в първата част еквилибристи, акробати, фокусникът Али-Баба и дресирани кучета, а във втората част — атракцион — голяма група дресирани лъвове.

Гледайки този афиш, всеки човек веднага разбираше, че най-главното в представлението са лъвовете. И всъщност цялата първа част

е като кинопрегледа преди филма — всички го гледат само защото няма друг изход, въпреки че с удоволствие биха се отказали от него, само и само по-скоро да започне филмът, особено когато отпреди е известно, че филмът е интересен.

Взех от етажерката Брем, оня том, в който има всичко за млекопитаещите, намерих страницата, където е статията за лъвовете, и я прочетох на Ленка. И рисунката с лъвовете ѝ показвах. Този том отдавна вече съм го прочел. А сега го четях, за да мине по-бързо времето, докато дойде баща ми и да не скучава Ленка. Обичам да чета Брем, почти целия съм го прочел — и за птицечовката, и за дюгона. Много е интересно да го чете човек. Ние имаме и „Животът на животните“, само че не е от Брем — чично Толя ме беше абониран за това издание, всичките томове със зелени гланцирани корици, и на всяка корица — рисунка на риба, насекомо или звяр.

Опитвах се да ги чета — не ми е интересно, като учебници са тези книги. А Брем много интересно се чете и когато го четеш, просто ти се струва, че всички тези животни или много дълго са живели при него, или той самият всеки ден е ходил при тях в гората или в пустинята. Това се чувствува, дори когато описва такива отвратителни зверове като крокодила или змията. Нашият Лалугер каза, че от гледна точка на съвременната наука Брем е много остарял, а новото издание на „Животът на животните“ е именно онova, което е нужно. Може Лалугера да е прав, затова е и биолог, но на мен въпреки това ми е интересно да чета Брем, а новото издание само го прелистих веднъж и го оставил настрана. Статията за лъвовете бе много дълга. Цялата я прочетох на Ленка: и за това, че лъвът с право е наречен „цар на животните“, и за това, че лъвовете ходят на лов и на групи, и поотделно, и за още много други неща, а татко все не идваше. Погледнах часовника — беше вече единадесет и десет. Знаех, че щом татко е казал, че ще идем на цирк, значи ще идем, той никога не обещава нещо, без да го изпълни, но въпреки това започнах да се тревожа. В това време позвъня телефонът. Отидох и вдигнах слушалката — беше баща ми. Не знам защо, но бях сигурен, че е той, по това време всеки можеше да позвъни, но аз веднага почувствувах, че е татко.

— Ей сега ще дойде чично Толя — каза той. — Ако искате, може да ви закара до цирка.

— А ти няма ли да дойдеш с нас? — попитах аз, макар че вече ми беше ясно, че няма да дойде. И настроението ми веднага се развали.

— Не.

— Но нали обеща — му казах.

— Според мен ти грешиш, аз не съм обещавал да дойда с вас. Наистина исках, но не можах.

— Но как — казах аз, — ти покани Ленка и мен на цирк, и ние мислехме, че и ти ще дойдеш с нас. — Аз говорех и чувствувах, че той вече не ме слуша, на него вече не му беше интересно онова, което ще му кажа.

— Извинявай, зает съм — каза баща ми. — Чакат ме хора. Значи чично ти Толя ей сега ще дойде — и тракна слушалката.

А на мен вече не ми се ходеше на цирк. Дори не бих отишъл, за нищо ма света не бих отишъл, ако не беше Ленка. Какво е виновна тя. Затова не исках да показвам пред нея, че ми се развали настроението, а казах, че татко няма да дойде с нас, защото има работа, а билетите ще ги донесе чично Толя. Освен това й казах, че ако иска, можем да отидем до цирка с кола. И Ленка веднага забрави, че татко е смятал да дойде с нас на цирк, толкова й хареса това, дето е изпратил колата да ни вземе. Тя каза, че от негова страна е много мило и че е много удобно, когато човек има такъв баща, който може да изпрати кола да го откарা до цирка.

На тръгване казахме довиждане на баба, а тя, преди да ни пусне, ни накара да обещаем, че ако билетите ни са за първия ред, непременно ще ги сменим за третия или четвъртия, не по-близко, защото тя помни, как с покойния ми дядо и с дъщерите си отишла на цирк и там по време на представлението конят просто изскочил от арената на бариерата и с копитото си ударил някакъв човек от първия ред по крака. И досега помни какъв ужас било и се заклела никога да не сяда на първия ред! Ние й обещахме и излязохме на улицата да чакаме чично Толя. Но почти не се наложи да го чакаме, защото не мина и минута, и той пристигна. Поздравихме се с него, той и на Ленка кимна приветливо, като на стара позната.

Още щом хлопна вратата зад нас, и колата моментално се стрелна напред. Като че ли нещо изведенъж ни притисна към облегалката. Значи чично Толя е в добро настроение и по такъв начин

ми дава да разбера това. Той кара много бързо, според мен по-бързо от всички шофьори в града, но никога не нарушава правилата. Чично Толя разправя, че в нашия град всеки автоинспектор познава татковата кола и нито един от тях никога няма да я спре.

Според думите на чично Толя от това страдал само той, защото трябвало да кара строго по правилата, и затова никакво удоволствие не можел да изпита от карането. Какво е това каране без нарушаване на правилата! А да ги нарушаваш също няма смисъл, щом знаеш, че няма никакъв риск и нищо няма да ти направят. Но той, разбира се, се шегува — чично Толя е първокласен шофьор и освен това самият той е автоинспектор, видях удостоверилието му от КАТ.

— Началникът на градската милиция полковник Дагкесамански каза да ви предам неговите поздрави и ей тези билети — рече чично Толя и ми подаде през рамо билетите.

Веднага видях, че са три, и настроението ми изведнъж се подобри, не че стана много добро, но, общо взето, се подобри. Щом са три билетите, значи татко все пак е искал да дойде с нас. Сигурно не е искал много, щом не е дошъл, но все пак е искал.

— Ax! — възклика Ленка, оказа се, че тя на друго обърнала внимание. — Но това е чудесно! Билетите ни са за директорската ложа. Никога досега не съм седяла в нея.

— А какво ще правим с третия билет? — попита Ленка. — Жалко е да пропада, ти сама казваше, че не може да се намери нито един билет, а този така ще си пропадне.

Започнахме да мислим на кого да дадем билета и в края на краишата решихме да го дадем на Димка. Макар и да е голям страховивец, той е много добър и обича да ходи на цирк. Ленка каза, че след две пресечки на ъгъла има телефонен автомат, откъдето може да му позвъним и да му кажем, че ще минем да го вземем, само да не се бави, а веднага да излезе на улицата. И тогава Ленка отново изпадна в див възторг, защото й казах, че ще позвъним на Димка, без да излизахме, направо от колата. Работата е там, че в тази кола наистина има телефон и по него можеш да позвъниш, където си искаш, само да знаеш номера. Единственият му недостатък е, че от него можеш да позвъниш, но, виж, в колата да позвъниш от домашен или от който и да е градски телефон, не може. Непременно трябва да позвъниш в градската милиция и да помолиш дежурния да те свърже с телефона.

Но все пак телефонът в колата е много удобно нещо. Позвънихме на Димка и той ужасно се зарадва, че сме си спомнили за него, но от билета се отказа, защото както ни каза, отивал на премиерата в цирка с баща си. Той така и каза: на премиерата. После попита откъде се обаждаме и ние му казахме, че от колата. Димка просто се разхълца от завист. До преди това гласът му беше един такъв доста горд, когато говореше, че отива на премиерата с баща си, а сега изведнъж цялата гордост от гласа му изчезна.

— А вие можете ли — попита Димка — да дойдете до нашия блок и да застанете така, че да виждам от прозореца, че наистина говорите с мен от колата? А ние с татко точно тогава ще излезем и ще дойдем с вас до цирка.

Димка предложи да минем под прозореца им не защото не ни повярва, а просто му беше интересно да погледне как ще приближим и ще говорим с него от колата. Да си призная, и на нас ни стана интересно.

Наближихме блока на Димка, спряхме: срещу прозорците им и отново позвънихме. И тогава на прозорците на втория етаж се появи цялото семейство на Димка и според мен всички съседи — толкова много народ се беше насьbral.

Казахме на Димка да излиза по-бързо и започнахме да мислим на кого все пак да дадем излишния билет. Ленка каза, че може да покани баща си — майка й правела основно чистене с една помощничка, а баща й седял на дивана, подвил крака, и четял вестник или просто седял и скучаел.

Ленка позвъни вкъщи и каза, че кани баща си на цирк. Той моментално се съгласи, сигурно беше свършил вече четенето на вестника и в това време просто е скучаел, защото изобщо не размисля, а само попита къде да дойде. Казахме му да излезе на входа, а ние ще минем да го вземем.

И знаете ли кого срещнахме, още щом влязохме във фоайето?

Все пак чудни съвпадения стават в живота! Градът ни е доста голям и ако се съберат заедно всички момичета и момчета, които искат да отидат на цирк, сигурно ще бъдат петстотин, а може би и шестстотин пъти повече, отколкото са местата в нашия цирк. А тук какво се получи? Да допуснем, че ние с Ленка предварително сме се наговорили да отидем, че и Димка случайно също този ден е дошъл,

без да сме се уговаряли с него. Но Евтух? Как стана така, че и той по същото време с нас идва на цирк?

Първият човек, когото видяхме във фоайето, беше Вовка: стои с костюм и с връзка до родителите си. Тогава и бащата на Ленка, и бащата на Димка отидоха при тях и започнаха да говорят — те всички се познават най-малко от шест години, още от първата родителска среща. Та нали всички ние — Лейка, Димка, Вовка и аз — още от първи клас учим заедно.

Вовка малко се смути, когато ни видя, сигурно си опомни, че след боя още не сме се помирили, но не даде вид пред родителите, че сме сърдити. Ние просто от приличие поговорихме за нещо с него, само колкото да поговорим, за да не се разбере, че сме се скарали, иначе веднага ще се посипят въпроси, ще започнат да ни помиряват, а нищо по-лошо няма от това! После дори не забелязах как стана, че започнахме наистина да си говорим, сякаш нищо не е било. Така се и сдобрихме с Вовка. Родителите разговаряха, разказваха си различни новини и непрекъснато се чудеха как така — всички живеят в един град, в самия център, а се виждат толкова рядко. Добре, че поне покрай децата най-сетне са се срещнали случайно в цирка, а то обикновено само на родителските срещи всеки четвъртък се появява възможност да си поприказват.

Бащата на Вовка смигна и каза, че и сега без събрание няма да мине, и че може да направят малка родителска среща по време на антракта. Абсолютно тайна среща, на която се допускат само бащите. Бащата на Вовка каза, че съвсем наблизо до цирка, зад ъгъла, имало пивница, където по това време винаги се намирала прясна бира и към нея чудесно нарязани парченца най-различна риба, и че именно там можело без много-много отлагане, просто през антракта, да се проведе събранието. Той, разбира се, се шегуваше, на всички веднага им стана ясно, че това е весела шега, на всички, освен на майката на Вовка — тя дори не се усмихна, а предложи да се съберат след някой и друг ден у тях вкъщи, каза, че там е много по-удобно, отколкото в някаква кръчма. И Вовка, кой знае защо, погледна уплашено баща си, много бързо го погледна, но въпреки това аз успях да забележа този му поглед.

Бащата на Димка купи четири сладоледа, даде ги на Димка и му каза да почерпи другарите си. Това много се хареса на Димка, той раздаде сладоледа и погледна баща си с обожание, а нас — с гордост.

Тогава зазвънтя звънецът и всички се разделиха, като се уговориха да се срещнат през антракта на същото място.

На Ленка много ѝ хареса в директорската ложа. Тя каза, че оттук целият цирк изглеждал някак по-друг. И арената изглеждала по-голяма, и цялата зала била по-красива и по-ярка. Тя седна по средата, между мен и баща си, и непрекъснато се въртеше на всички страни. А на мен много не ми хареса в тази ложа, имаш впечатление, че всички зрители само теб гледат, дори ми стана някак неудобно пред очите на всички да си дояждам сладоледа и го хвърлих в кошчето, поставено в ъгъла. После наистина това премина, но отначало така ми се струваше и ми беше неприятно.

А на Ленка според мен много ѝ хареса да седи в тази ложа още и затова че тук отвсякъде я виждат и всички я забелязват. Такава си е по характер. Много ѝ се харесва, когато всички ѝ обръщат внимание.

Още щом обявиха първата част, започнах да мечтая по-бързо да свършва и да започва втората — с лъвовете. Но после се оказа, че и в първата имало доста интересни номера. Особено ми хареса фокусникът. Просто чудесни фокуси показваше. Преди това всички много силно ръкопляскаха и на еквилиристите, и на акробатите, и на дресираните кученца. И на този фокусник също много ръкопляскаха. А след като показа последния си фокус, всички не само заръкопляскаха, но просто закрещяха от възторг.

Този фокусник поставил по средата на арената една масичка, а върху нея сандък, за да се види, че този сандък не се съединява с пода. После покани вътре отначало един свой асистент, после втори, трети. И как всички се събраха в сандъка, просто не мога да проумея. На всичко отгоре напъха и един клоун с кученцето си. Този клоун нямаше нищо общо с фокусника, той просто си стоеше до бариерата и се мъчеше да научи кученцето си да ходи по въже. Преди това гледахме дресираните кученца, които много леко можеха да ходят по въже, като държаха в устата си балансър, но това кученце за нищо на света не се съгласява, колкото и да го увещаваха. Тогава клоунът сам се качи на въжето и започна да ходи по него на четири крака напред и назад, въртейки опашка — отзад му стърчеше опашка.

Клоунът си мислеше, че кучето, като го гледа, също ще се научи да ходи по въже. А кучето гледа, гледа, после радостно залая, клекна на задните си лапички и с предните започна да ръкопляска. Умряхме си

от смях, особено Ленка, тя дълго не можеше да се успокои, дори през антракта продължаваше да се смее, щом си спомнеше за клоуна с веселото кученце.

И значи фокусникът, след като напъха в сандъка тримата си асистенти, се приближи до клоуна и започна да го увещава също да влезе в сандъка. А на клоуна според мен никак не му се харесваше тази работа, сигурно е знаел, че нищо хубаво не го очаква вътре. И просто изписка от страх и започна да разправя, че ще се оплаче на директора на цирка от фокусника, че никой не му е дал право да надъхва в един сандък съвсем непознати хора, че той наистина е искал от цирка да му дадат жилище, но не такова, с общи „удобства“, и така нататък все от този род.

Фокусникът го слуша, слуша, а после изведнъж го хвана с две ръце за колана, вдигна го над главата си, сякаш клоунът не беше едър мъж, а някакво коте, и го пусна в сандъка. А кученцето самичко скочи вътре подир стопанина си. И всички зачакаха какво ще стане по-нататък. А стана това, което никой не очакваше. Фокусникът се приближи до сандъка и махна капака, а вътре — празно! Всички започнаха да мислят, че цялата работа е в стените на сандъка, сигурно са някакви специални, но фокусникът сякаш се досети, че хората мислят така, свали една подир друга и четирите стени и ги постави на пода. Остана на арената само масата и нищо повече. Ей това се казва фокус! Много дълго ръкопляскаха на фокусника и тъкмо по време на аплодисментите някъде отгоре, разбутвайки зрителите, изтичаха на арената тримата асистенти, клоунът и кученцето! И тогава обявиха антракт. През антракта всички говореха само за този фокус, никой не можеше да се досети каква е работата. Само бащата на Димка каза, че знае точно каква е тайната, но когато го помолиха да обясни, стана ясно, че и той нищо не знае. После майката на Вовка попита бащата на Ленка къде смятат да изпращат Ленка през лятото. Започна разговор за лятната почивка и всеки каза къде смята да изпрати детето си. Така стана, че попитаха всички — и Ленка, и Вовка, и Димка къде искат да отидат през лятото. А мен никой не ме попита. Пък и от къде на къде ще ме питат, те никъде не смятат да ме изпращат, дори и да им кажех къде искам. Затова човек си има родители. Помислих си, че по-добре ще е да ида в ложата и там да почакам началото на втората част, но точно тогава Ленка ме попита: „А ти къде ще идеш през лятото?“ Аз

само исках да ѝ кажа, че още не съм мислил, а майката на Вовка, сякаш само беше чакала Ленка да ме попита за това и веднага подхвани: „Ах, кажи, моля ти се, къде е намислила баба ти да те изпрати през лятото?“ И с такъв тон го казва, сякаш наистина ѝ е интересно. По-добре да не беше питала! Въпреки че тя може би отдавна е забравила, че имам баща — та нали на родителските срещи в училище винаги ходи баба. Ала тогава всички останали също направиха много заинтересувани физиономии: виждате ли, ужасно е важно за тях къде ще ида през лятото. А пък аз знам, че всъщност това интересува само мен и баба, така че те напразно питат.

Разбира се, нищо не им казах — ясно, че от любезност се интересуват, за да не почувствува, че само със собствените си деца се занимават, а на мен не ми обръщат внимание.

Казах им, че още нито татко, нито баба са говорили за това, но сигурно ще ида на пионерски лагер, защото там ми харесва. Все се страхувах, че ще ми задават още някакви въпроси от този род, но тогава, слава богу, бащата на Вовка отново подхвани разговора за пивницата на югъла и майката на Вовка моментално забрави за мен, твърде силно впечатление ѝ правеха думите му. А след това се заприказваха за още нещо, но аз вече не слушах.

Не ми беше интересно да слушам за какво говорят и затова антрактът ми се видя много дълъг. И освен това, не знам защо, но изведнъж ми се стори, че тук съм съвсем излишен. Някак така излезе, като че ли всички са дошли тук заедно — Ленка с баща си, Димка с баща си, Вовка с майка си и баща си, а аз съм дошъл някъде отстрани и сега сякаш съм им на гости. Може и да не е хубаво от моя страна, че така се почувствувах, защото всички тези хора винаги са се отнасяли много добре към мене съвсем не по-зле, отколкото към своите деца, но въпреки това се почувствувах излишен. Това често се случва с мен, когато попадам на такива места, където всички са с родителите си, а аз съм сам. Разбирам, че не съм прав, но нищо не мога да направя. За първи път забелязах това в пионерския лагер. Цяла седмица изобщо не мислех за тези неща, дори никаква такава мисъл не ми минаваше през главата. Освен всяка неделя — всички се радват, а аз просто не съм на себе си; а нищо особено не ставаше, просто всички родители идваха да навестят децата си. И при мен непременно идваше баба. Но въпреки

това някак не бях на себе си. Също като сега. Най-сетне иззвъння звънецът и тръгнахме към местата си.

Оркестърът засвири особено тържествено, иззад завесата излезе главното конферансие в малинов костюм, целият обшият със злато, и като почака да спре оркестърът, с много силен глас обяви, че сега пред публиката ще се представят дресираните лъвове. И веднага след това на арената, цялата оградена с решетки, започнаха бавно, един подир друг, да излизат лъвовете. Изведнъж дванадесет лъва се озоваха на арената. Преди това миришеше само на стърготини и на цирк, а сега изведнъж замериша на зоологическа градина. Лъвовете седнаха на ниските столчета, поставени покрай бариерата, всеки на своето, застанаха на задните си лапи и дружно заръмжаха. В този момент на средата на манежа излезе дресьорът с дълъг камшик в ръка и се поклони на четирите страни. После изплюща силно с камшика, чу се звук, сякаш стреляха с пистолет, и лъвовете започнаха да изпълняват всевъзможни интересни номера. И през горящ обръч скачаха, и върху големи топки се качваха и ги търкаляха, и от трамплин скачаха.

От време на време асистентите мушкаха през решетката парче месо, забодено на копие. Лъвовете моментално го гълтваха, но въпреки това бяха не доволни от нещо, защото непрекъснато ръмжаха много сърдито. И освен това забелязах, че на две места отвън до бариерата стояха двама души в униформа и държаха в пълна готовност пожарникарски маркучи. Те не свеждаха очи от арената и се виждаше, че само чакат момента да включат водната струя под налягане. Помислих си, че този дресьор въпреки охраната все пак е много смел човек, не се страхува да остава сам с дванадесет лъва едновременно, та нали може и така да се случи, че когато решат да се нахвърлят върху него, от маркуча да не потече вода. Всичко става — току-виж в това време някъде започнат да ремонтират тръбите. Но звероукротителят, вижда се, не мислеше за такива неща и съвсем не се страхуваше от лъвовете, а може и да се е страхувал, само че много добре го скриваше. Той им викаше със силен глас, като едновременно изплющяваше с камшика, и лъвовете го слушаха. Наистина някои веднага се подчиняваха, но два-три лъва много неохотно го слушаха, ръмжаха особено злобно и дори когато все пак правеха разни номера, правеха ги много бавно и лениво.

Ленка си притисна рамото до моето и ми пошушина на ухото, че ужасно я е страх, като гледа тези лъвове, и че се бои да не прескочат през решетките и да се нахвърлят върху нас. Казах ѝ, че това са глупости, нито един лъв в света, дори и най-дивият, не би могъл да скочи на такава височина, а бащата на Ленка добави, че всички звероукротители и асистентите им имат огнестрелно оръжие, в случай че лъвът иска да нападне човек. И се виждаше, че е точно така, защото дресьорът се държеше много уверено, и когато се покланяше след всеки пореден номер, обръщащ се гърбом към лъвовете без ни най-малко да се беспокои, че могат да го нападнат, знаеше, разбира се, че ако в маркучите не се окаже вода, асистентите му ще успеят да стрелят. Изведенъж ми се стори, че този звероукротител много прилича на бащата на Димка и казах това на Ленка, но тя не се съгласи — каза, че на бащата на Димка и носът му е друг, и челото, и очите му имат друг цвят. Но на мен въпреки това, кой знае защо, ми се струваше, че много си приличат: дресьорът и бащата на Димка — макар носовете, очите и челата им да бяха съвсем различни... След това големият атракцион с лъвовете завърши. Винаги ти става мъчно, когато нещо хубаво свършва. А най-лошото е, че нищо не можеш да направиш, за да не свършва. Дори ако предварително през цялото време си мислиш за него, още преди да е започнало. Нищо не помага. Все едно, свършва. Рано или късно. Като сандъчето с мандарините, което ни докара подарък моята леля, втората дъщеря на баба. Това беше много голямо дървено сандъче и всичките мандарини в него бяха една от друга по-хубави — едри почти като портокали, с жълто-червеникова блестяща коричка. Бяха толкова много, че когато от сандъчето вземахме пет, шест или дори десет мандарини, изглеждаше, че вътре всичко си е останало както преди — колкото мандарини е имало, толкова са и останали. Струваше ми се, че тези мандарини ще ни стигнат за цял живот. Но аз предварително знаех, че това само така изглежда и че нищо не може да се направи, и нищо не може да се спре. Когато мандарините свършиха, трудно ми беше да повярвам, че съвсем насъкоро сандъчето е било пълно с мандарини. Толкова празно беше то сега!

След цирка улицата ми се стори сива и безинтересна, макар че днес беше неделя, а нали в неделя улицата винаги изглежда много по-приятна, отколкото в делничните дни. Но само не и тогава, когато

излизаш на улицата от цирка. В цирка всичко беше толкова ярко и красиво — и полилейте, и арената, оградена от синята бариера, и червените седалки на креслата в ложите.

Да не говоря за артистите!

Дори зрителите в цирка изглеждаха някак по-други — всички пременени и, най-главното, или се смеят, или се усмихват, и няма нито един мрачен или сърдит човек.

Стигнахме до тролейбусната спирка всички заедно и там започнаха да се сбогуват. Родителите се уговориха да си позвънят по телефона и си поблагодариха взаимно за приятната компания.

Най-напред с осмицата си замина Димка с баща си, а после с тройката Вовка с родителите си. Ленкиният баща изведнъж ужасно се разбърза, спомни си, че е обещал вкъщи веднага след цирка да купи паркетин за паркета. Накара ме да обещая, че утре ще ида у тях на обед, и тръгна, а ние с Ленка бавно поехме към нас. Вървяхме и говорехме за различни неща. Отначало поговорихме за цирка, а после изобщо за живота. Ленка каза, че бащата на Димка днес е толкова добър, защото през последната седмица Димка не бил получил нито една двойка. И освен това добави, че много навреме и хубаво станало, дето всички изведнъж сме се срещнали в цирка, сякаш предварително сме се наговорили да отидем колективно. Жалко само, че моят баща не можал да дойде. От една страна ми беше приятно, че Ленка сякаш повярва, че е искал да дойде, от друга — не много, защото отново си спомних, че татко не дойде с нас.

Така ние вървяхме пеша и си приказвахме, когато изведнъж Ленка ме попита спомням ли си майка си. Според мен тя зададе този въпрос неочеквано и за себе си, по лицето й се виждаше.

Досега никой не ме беше питал спомням ли си мама и затова въпросът ми се стори толкова неочекван, че дори се спрях. Но после си помислих, че нищо странно няма в той въпрос.

Казах на Ленка всичко както си е, че не си спомням много често за мама, защото почти не я помня — бил съм едва на четири години, когато е починала.

Помня само, че беше много красива и добра. И освен това й казах, че понякога я сънувам, но на сутринта вече не мога да си спомня лицето й. По-рано го помнех, а после постепенното забравих. Помня само, че беше много красива, и толкова.

И освен това помня как миришеше парфюмът ѝ, от нея и насын мирише на този парфюм. Жалко само, че не знам как се казва. А когато някъде на улицата почувствувам миризмата на този парфюм, изведнъж ми става мъчно, но не просто мъчно, а някак особено — в същото време ми става и малко приятно... Само за минутка ми става така тъжно и приятно, и веднага всичко минава... Освен това исках да разкажа на Ленка, че помня как мама ме къпеше, кой знае защо, много добре съм запомнил как ме къпеше във ваната с розова вода. Дори помня от какво беше розова — от калиевия перманганат, тази дума оттогава за цял живот съм запомнил, а после, като ме завиваше с хавлията, ме отнасяше право на леглото.

Не успях да разкажа това на Ленка, защото тя изведнъж ме хвани подръка и по-нататък продължи да върви до мен мълчешком и подръка... Още нито едно момиче не ме беше хващало подръка. Дори не мога да си представя, че в нашето училище ще се намери и друго момиче, което в неделя през деня може да хване някого подръка и така да върви с него по улицата! А този ден Ленка ме хвани подръка и ние вървяхме така чак до нашата къща!

Вечерта много дълго чаках завръщането на татко. И всичките си уроци научих, дори онези, които не трябваше да уча за понеделник, нарочно вечерях много бавно, но нищо не помогна, баба погледна часовника, вече беше единадесет и нещо, и каза веднага да отивам да спя. И щом легнах, моментално заспах, дори не успях за нищо да си помисля. И веднага ми се присъни сън. Струва ми се, че не беше един сън, а няколко.

Отначало всичко беше като наяве: видях цирк и лъвове, тази ложа, в която седяхме с Ленка, а и самата Ленка видях, само че не говорихме с нея за цирка, а за нещо друго. После изведнъж видях, по точно не видях, а почувствувах, че лежа в леглото в моята стая, а на душата ми е много радостно и приятно. И още щом започнах да мисля защо ми е толкова радостно, изведнъж виждам мама. Тя се беше навела над мен и дълго, дълго ме гледаше. Учудих се, че въпреки тъмнината в стаята много добре виждам лицето ѝ. Насън така се учудих. Дори исках да попитам мама за това, но не успях, тя се наведа съвсем ниско, така че почувствувах мириза на парфюма ѝ, и няколко пъти ме целуна с топлите си устни.

„Моето момче — каза мама, — лека нощ. Днес ти стана с една година по-голям“. Тя ми оправи одеялото и отново се отдалечи.

Тогава аз си спомних всичко. Та днес е моят рожден ден — бях навършил четири години. Толкова гости бяха дошли у дома, че едва се събраха на масата. После всички танцуваха, и мама с татко танцуваха. А пък аз, да си призная, не гледах много внимателно танцуващите, защото разопаковах поданиците, които ми бяха подарили тази вечер. Особено ми хареса танкът. Навих го и го пуснах на пода, много хубав беше този танк; той и стреляше в движение, и извиваше купола си с дулото на всички страни...

После чух гласа на мама: „Та той вече съвсем е заспал“ — и нейния смях. После от къде на къде пак видях, че мама ме завива с хавлиената кърпа и ме носи от банята нагоре по стълбите към спалнята, а аз се смея, защото ме е гъдел. Отново видях лицето ѝ над мен, тя ме попита:

„Ти често ли си спомняш за мен?“ Но този път ми се стори, че тя много прилича на Ленка, и тогава видях, че това не е мама, а Ленка. После изведнъж видях татко. Имаше много слабо загрижено лице, никога по-рано не го бях виждал такъв!

Отначало ми се стори, че ме гледа, а после видях, че макар да гледа към мен, не ме вижда, и лицето му е много сърдито. Той продължаваше да гледа и аз почувствувах, че сега вече гледа мен, но лицето му не е просто сърдито, а зло и страшно. Стори ми се, че ей сега ще ме удари, извиках и побягнах... и веднага се събудих.

И което е най-чудното, леглото под мен се клатеше, сякаш наистина съм искал да избягам. Беше вече сутрин. Полежах още известно време, аз много обичам сутрин да си полежа в леглото — тогава много добре се мисли за всевъзможни приятни неща. Но днес съвсем не ми се искаше да оставам в леглото. Спомних си съня, ама целия, и си помислих, че това е някакъв странен сън, такъв по-рано не бях сънувал. Много чудни неща имаше в него: и това, че маминото лице изведнъж заприлича на Ленкиното, и това, че татко искаше да ме удари. А той не само че нито веднъж досега не ме е ударил, но и никога не ми е викал. Аз все лежах и си спомнях този сън, макар че, кой знае защо, ми беше много неприятно да си го спомням, и вече тъкмо щях да ставам, когато изведнъж разбрах едно нещо. Тази мисъл ми дойде в главата съвсем неочеквано, дори не разбирам как досега не

съм се сетил за това. И веднага разбрах всичко! Та то за всеки глупак е ясно! Станах, набързо се облякох и слязох долу.

Баба се учуди, че съм станал сам, без напомняния, и се зарадва, тя винаги се радва, когато ме вижда сутрин. След като се поздравихме с „добро утро“ и след като се измих, тя ми каза, че татко се е приbral късно, почти сутринта, много уморен, и затова щяло да бъде по-добре да не го будим. Седнах да закусвам и в същото време започнах да мисля откъде да започна разговора с баба. Okаза се, че понякога е много трудно да се започне разговор. Колко близък човек ми е баба и въпреки това този ден не знаех откъде да започна. Дълго мислех над това, почти през цялото време, докато закусвах, а после реших, че трябва да започна направо.

И просто направо попитах:

— Бабо, баща ми истински баща ли ми е, или заварен? — и веднага разбрах, че неправилно попитах, защото заварени могат да бъдат само децата, а не бащите, така че сигурно аз съм заварен, той или е истински баща, или не е, друг не може да бъде.

Когато говори с мен, баба никога не престава да се занимава с нейните си работи: или приготвя обеда, или кърпи нещо, дори чисти риба или кокошка и нищо не ѝ пречи да разговаря. Но този път тя едва не изпусна чайника от ръцете си — носеше го да ми налива чай — толкова я учуди моят въпрос. Дори ахна, много тихо, но въпреки това чух. Сложи веднага чайната на масата, седна до мен и каза:

— Ти какво, миличък, да не си спал накриво? Защо още от сутринта задаваш такива глупави въпроси?

— Бабо — казах аз. — Вече не съм малък и ми кажи направо, баща ми истински баща ли ми е, или не?

Баба ме погледна и изведнъж заплака. Само това липсваше, заради моите работи да се разстройва така. Тя сигурно си помисли, че аз много тежко изживявам това, че баща ми не е истински, а пък аз, след като вече се досетих, че е така, дори и не мисля да го изживявам. В края на краищата нищо страшно няма, ако баща ти не е твой истински баща. Та най-главното е само да не те лъжат. И освен това той съвсем, не се държи зле с мен, напротив, добре се отнася. Почти като роден баща. Дори много истински бащи са къде по-лоши. И аз просто така и казах на баба. Казах ѝ, че няма защо да се разстройва, нека само да ми каже, жив ли е истинският ми баща и къде се

намира... Аз си знаех със сигурност, че истинският ми баща е много по-лош, отколкото този, защото човек не може да бъде по-добър от този мой неистински баща, но все пак е глупаво да живееш с чужд човек, дори и да е най-добрия, щом като имаш на света свой роден баща, макар и най-лошия! Само да е жив, да не е умрял като мама. Всичко това го говорех, а баба ме гледаше с учудване и постепенно престана да плаче. Изтри си сълзите и дори се опита да се усмихне.

— Глупости говориш — рече баба. — И откъде ти е дошло такова нещо наум?

— Ами, дошло ми е — отговорих аз. — А защо ти не ми казваш, така ли е, или не е така?

Баба въздъхна, стана и ми наля чай. После занесе чайника в кухнята, сложи го на котлона, седна до мен и ми каза:

— И той ти е роден баща, и ти си му роден син, и от вас двамата по-близки хора на света няма.

Все пак ужасно се зарадвах, когато ми каза така. Не ѝ повярвах съвсем, но много се зарадвах, дори нещо вътре в мен трепна от радост.

— А нима ти не си ми най-близка?

— Разбира се, че съм ти близка — каза баба и се замисли, дълго мисли над нещо, после ми каза: — И друг път никога да не мислиш такива работи. — А после ми каза такива неща, че аз просто съвсем не можех да разбера какво да мисля: — Знаех си аз, че така ще стане някога. — И отново въздъхна. — Знаеш ли — рече тя, — ще ти разкажа нещо сега, макар че е още рано за теб да знаеш всички тия работи. А трябва да ти го разкажа, защото ако нещо се случи, няма да има от кого да ги научиш. — Баба като че ли на себе си каза тия думи, така някак се получи.

Много ми се искаше да попитам баба, какво може да се случи, заради което няма да може да ми разкаже тия, струва ми се, много интересни неща, но после реших да не я прекъсвам, а да я попитам по-късно, когато свърши.

— Ти дядо си добре ли го помниш?

Така си и знаех! За каквото и да заговори баба, непременно ще спомене дядо! Във всеки разговор ще вметне две-три думи за него. И винаги излиза така, че ако дядо беше жив, сега всичко би било съвсем другояче, много по-добре, разбира се. Понякога това омръзва.

— Че как мога добре да го помня — казах аз, — след като тогава съм бил съвсем малък!

— Ти и сега си малък — рече баба и отново заплака.

Да си призная, много съжалих, че започнах този разговор.

— Не плачи — казах аз. — Много ти се моля, не плачи. А аз трябва да тръгвам за училище, вече е време.

Баба си изтри сълзите и изведнъж каза нещо, което ужасно ме учуди — просто нечувано, никога през живота си не бях чувал подобно нещо от баба и дори не мислех, че тя може да каже подобно нещо. Разбира се, не бих се учудил, ако го кажеше Ленка или Евтух...

— Училището няма да избяга — рече баба, — а ти никога не се съмнявай в това. Характерът му е такъв тежък... Аз просто не можех да го гледам. Но това са минали работи и нямат нищо общо с теб.

— А защо не си го обичала? — Гледай ти, никога не съм и помислял, че баба не обича баща ми. Те винаги са били в добри отношения. Наистина тя никога не е казвала, че го обича...

— Стара е тази история — рече баба и се замисли. — Макар че, като си помисля, сякаш всичко е било вчера и другият живот като че никога не го е имало... По-щастлив човек от мен тогава нямаше! Дядо ти беше още жив, живеехме с него в мир и говор, спомням си сега всичко това и си мисля, господи, било ли е наистина, или само съм го сънуvalа... Дядо ти беше човек известен в целия град, по-добър лекар от него нямаше. Всички го познаваха и уважаваха. И двете ми дъщери бяха хубавици, целият град ми завиждаше! Добри и скромни. Така си живеехме ние. А после се появи баща ли. Още щом го видях, и не ми хареса. На външност дори е хубав, но вгледаш ли се в него, погледът му един такъв тежък — вълк, истински вълк. И на дядо ти не му хареса. Честно казано, дядо ти искаше дъщеря му да се омъжи за лекар, за да бъде зет му от неговия кръг, с неговата професия. Но майка ти за никой друг не искаше да чуе. Опитахме се да я склоним да се откаже, но видяхме, че е безполезно и отстъпихме.

Дядо ти все ме успокояваше, казваше, че е ясно защо характерът на баща ти е тежък. Още от самото начало не му е потръгнало в живота, аз го разбрах с ума си, но душата ми не го приемаше. А баща ти наистина не е имал късмет в живота. Кръгъл сирак е останал, в детски дом е отрасъл...

— А от какво са умрели родителите му? — попитах аз и чак ми стана мъчно за татко, та той се оказа, че е израснал съвсем без родители и сигурно не му е било никак леко тогава.

— Много отдавна се случи това — каза баба. — Градът ни беше пет пъти по-малък, отколкото е сега, и всичко веднага се научаваше.

За тази история много се говореше тогава, поговориха, поговориха, после забравиха, то винаги така става. Аз, когато съм я слушала, нима съм предполагала, че по-късно, след двадесет и пет години, ще си спомня за нея... И как още ще си спомня! Родителите на баща ти — Дагкесамански, покойните ти дядо и баба, тогава също бяха известни хора в нашия град, добри хора бяха и се ползуваха с всеобщо уважение.

Този ден, в неделя, когато се случило нещастието с тях, те двамата, мъж и жена, се наканили да идат извън града, при някакви приятели, и детето взели със себе си. Имали един син, тогава нямал още годинка. С автомобил тръгнали, на кормилото бил дядо ти Дагкесамански, красив човек, много висок, строен, и жена му — лика-прилика. Излезли извън града, а там — железопътна линия. В ония години малко автомобили имаше, чак след това се появиха всевъзможни светофари, знаци, а тогава в целия град нито един светофар не можеше да се види. И на железните линии само на две-три места да е имало бариери. Но какво ти разправям за бариерите и светофарите, ами изведнъж автомобилът да вземе да спре. Казваха после, че моторът загаснал. А иззад завоя изскочил влакът, на двадесетина метра от мястото, където заседнали. Опитали се да изскочат, но не успели, сигурно са се слизали. А пък аз си мисля, че заради детенцето са се забавили. После разправяха, че влакът ги е направил на кърваво тесто заедно с колата. Страшно нещо било, само майката в последната секунда успяла да хвърли детето, встрани от линията. Хората от влака дотичали на мястото на катастрофата, гледат — на земята лежи детенце в пелени и се захласва от плач, макар още да не знае каква беда го е сполетяла. Хората поговориха за тази работа, дълго говориха, после забравиха.

А момченцето дадоха в детски дом, защото от роднините на Дагкесамански никой не се намери, а пък чуждо дете никому не трябва. За това момче никой не си спомни, докато живееше в детския дом. Там и училище завърши, после и военна школа. Когато за първи

път го видях, беше старши лейтенант. У дома идваше рядко, чувствуваше, че не му се радваме много. Такъв си и остана към нас, към мен и към мъжа ми, чужд, дори след като се ожени за дъщеря ни. Той изобщо странеше от хората и доколкото, знам, близки приятели никога не е имал. Тежък характер имаше баща ти. Според мен, освен майка ти, никого не е обичал през живота си. Целият се променяше, щом я видеше. Пред очите ни се разтапяше. Друг човек ставаше. И тя, покойната, много го обичаше, дори след като се ожени, започна много рядко да намина към нас, мъчно ни беше, но мълчахме, не искахме да пречим на щастиято на дъщеря си. А освен това, виждахме, че на тях никой друг не им трябва. Той благодарение на нея като че ли по характер се промени, гости често им идваха, хората с удоволствие ходеха у тях. Макар и да не го обичах, но което си е право, трябва да го кажа: да даде бог на всяка жена така да се отнася към нея любимият човек. Очите си не сваляше от нея, само на ръце дето не я носеше пред хората! А после ти се роди, след това започнах по-често да ходя у тях. Не е шега работа, първи внук ми се е родил, но после престанах да ходя. Посрещаха ме добре, нищо лошо не мога да кажа, но въпреки това в неговата къща се чувствувах излишна, дори не мога да ти кажа защо ставаше така. И дядо ти почти не ходеше у тях. Така и живеехме, на разстояние, макар че отношенията помежду ни тогава бяха добри. А после в моя живот започна най-тежкият период... И след смъртта на дядо ти нищо не се измени.

Една година след като почина дядо ти, твоята леля, сестрата на майка ти, се ожени и се премести в Москва. Все ме викаше при себе си, и аз вече се бях приготвила да замина, макар че ми беше мъчно да се разделя с родния си град, но ти се разболя. Реших да отложа заминаването си с една-две седмици, докато оздравееш. Но съвсем друго излезе. Оказа се, че си болен от дифтерит в много тежка форма. Късно разбрахме, отначало мислехме, че е ангина, лекарят от поликлиниката така каза. Ако беше дядо, ти, това никога нямаше да се случи. А ти караше болестта много тежко, един ден всякаква надежда бяхме изгубили, започна да се задушаваш, но после всичко премина. Майка ти и баща ти денонощно стояха до леглото ти. Спасиха те.

Баба замълча. По лицето ѝ се досетих, че не иска да разказва какво е станало по-нататък. Или може би просто се беше замислила, за да си спомни по-добре онова, което беше станало преди толкова

години. Хубаво е поне, че баба има такава добра памет, толкова добра, че по ти всички подробности помни, особено ако нещо е свързано с дядо.

— А какво е станало по-нататък? — попитах много предпазливо, за да не се откаже да разказва.

— По-нататък ли? — рече баба с такъв глас, сякаш току-що я бяха събудили. — По-нататък... Нищо хубаво вече нямаше. Майка ти се разболя тогава. Отначало от дифтерит.

За първи път чувам, че мама е боледувала от дифтерит.

— От мен ли се е заразила?

— Може би от теб... Но едва ли... Най-вероятно заедно да сте се разболели — просто при нея болестта се е проявила по-късно. От дифтерит само няколко дни боледува, може да се каже, че на крака го кара, беше в много лека форма. А после изведнъж се почувствува много зле — възпаление на мозъка. Менингит се нарича тази проклета болест. Само през първите дни беше в съзнание.

— А после какво?

— Нищо, нищо нямаше — каза баба. — После аз се приготвих да заминавам.

А пък аз нищо да не помня от всичко това! Че съм боледувал, си спомням много смътно, понякога ми се струва, че всичко това съм го сънувал, но все пак си спомням. Но че е боледувала мама, съвсем не мога да си спомня. С всички сили напрягам паметта си, но нищо не излиза. И сигурно никога няма да си го спомня.

— А аз плаках ли, когато умря мама?

— Не — отговори баба, — ти не плака. Тогава вече съвсем беше почнал да се оправяш. На теб още дълго не ти разрешаваха да ставаш, страхуваха се, че ще остане някакво усложнение в сърцето или в бъбреците — след дифтерит често се случват такива неща... Но се размина, слава богу.

Слушах баба и се мъчех да си представя как е било всичко това, но нищо не излизаше. Не можех да си спомня мама, сякаш никога не я е имало. А виж, татко си го представих много добре, само на едно място трябваше да се помърча, когато баба ми разказваше как по онова време често са ни идвали гости и как татко и мама често са ходили на гости.

— Той дори не дойде при мен — продължи баба. — Нито на гробищата, нито вкъщи. Все стоеше сам и гледаше в една точка, сякаш нищо не виждаше и не чуваше. Хората отиваха да му изкажат съболезнованията си, а той ги гледа, като че ли не говорят с него, а с някой друг, който стои до него, и може би дори нито веднъж не е заплакал. Грехота е да говоря с теб за тия работи, но тежък характер има баща ти, много тежък характер има. Най-сетне аз не съм му чужд човек, майка съм на жена му, а той след смъртта ѝ нито веднъж не дойде у дома, нито веднъж не ми позвъни. Наистина дълго, още дълго след смъртта ѝ изобщо никъде не ходеше. От работа и вкъщи. А аз вече се бях приготвила да заминавам. Всичките си неща събрах и билет за влака си купих. След два дни трябваше да замина. Онази вечер бях сама вкъщи. Чувам, звъни се. Дори не си и помислих кой може да бъде, в онова тежко време у дома идваха много хора, с които години не бяхме се виждали, идваха да се сбогуват с мен — не е шега работа, в този град целия си кивот съм прекарала.

Отварям вратата и виждам, че баща ти е дошъл. Много се учудих — нито веднъж не беше идвал, когато трябваше и не само че трябваше, а когато беше толкова наложително. Всеки нормален човек трябваше тогава да идва, ако не всяка вечер, то поне през ден, а той нито веднъж не благоволи да мине, пък сега дошъл и дори не ми позвъни, не предупреди, че ще дойде, сякаш е бил сигурен, че съм вкъщи. Влезе вътре, погледна към куфарите в гостната — нищо не попита, като че ли у дома винаги куфарите са стояли посред стаята, един до друг подредени. Седна на масата и мълчи, слава богу, че поне „добър вечер“ каза, като влезе! После ми каза, че решил, че трябва да живея заедно с вас — с теб и с баща ти. Той бил решил, гледай го ти! Аз му обясних, че вече съм си купила билет и заминавам при дъщеря си вдругиден. Той ме изслуша, ти поне го знаеш как слуша, сякаш пред него няма човек, а празно пространство, и каза, че утре сутринта ще изпрати носачи да пренесат нещата ми в неговата къща. Аз му казах да не изпраща напразно никакви носачи, защото хич не смяtam да се местя в неговата къща и изобщо не разбирам за какво е нужно това.

„Това е нужно за детето — каза той. — Някой трябва да се грижи за него.“

Аз му предложих ща те даде на мен, казах му, че ще те взема в Москва, така за всички ще бъде по-добре, и за него ще бъде по-добре,

синът му. Ще е в сигурни ръце, пък и той ще може да си уреди живота. Млад е, ще потъгува малко, после, ще поиска да се ожени, животът си взема своето рано или късно. Сигурно за женитбата тогава не трябваше да му казвам, дори отначало си помислих, че може да се обиди, а после си рекох, нека се обижда. Много ми беше неприятен тогава и му казах.

Той само се усмихна, някак тъжно се усмихна, само зъбите си показва и ми отговори, че за женитбата непременно щял да си помисли, а засега аз трябало да се преместя при него. Започнах да му обяснявам, че за детето е по-добре да живее в моето жилище, отколкото в неговата съборетина на края на града. Ти нали знаеш какво хубаво жилище имам — в центъра на града, четири стаи, всичките светли, просторни, с балкони, с високи тавани, какво да ти разправям, такива жилища като на дядо ти само няколко имаше в града. Той ме изслуша и поклати глава, а когато свърших, каза, че всичко това е така, но че детето ще живее в неговата си къща и никъде другаде и че в най-близко време той ще ремонтира своята, бащината си къща.

Опитах се да му обясня, че и това жилище е на детето, че няма да го нося на оня свят, че съвсем не ми трябва, а той само се усмихна. И повече не говори. Каза „довиждане“ и си отиде. А на сутринта изпрати камион с работници. И оттогава живеем тримата заедно.

Баба отново млъкна и се замисли. Сигурно си спомни цялото си минало. Интересни неща ми разказа. Разбира се, че баща ми ми е истински баща. Това сега е съвсем ясно, добре, че освен баба никой не разбра каква мисъл ми беше минала през главата. Щеше да ме е много срам, ако някой разбереше, че за собствения си баща съм могъл да си помисля такова нещо. Виж, от баба не ме е грам, на моята баба всичко мога да кажа.

— Бабо — попитах аз, — а защо той не ме обича?

— Обича те, как да не те обича, щом си му роден син. И кръвта ви е една. А ти обичаш ли го?

— Аз го обичам. Само че не за това, че кръвта ни е една. Аз го обичам, защото е много добър. И не познавам нито един човек на света, по-добър от моя баща. Той е най-сilen, и най-умен, и най-храбър. Ето за какво го обичам. Ако и добре се отнасяше към мен!... Аз може като човек да не му харесвам. Или той просто не ме обича. Случва се и това, не ти хареса някой от самото начало, просто тъй, без

нищо, и продължава така през цялото време. А най-вероятно е, просто да му е безразлично дали ме има, или не. Просто да мисли, че щом има син, трябва да се грижи за него и да прави всичко, което е необходимо. И той прави всичко. А да обичаш човека заради това, че имаш една и съща кръв с него, разбира се, че не може.

С баба нямаше защо да споря, защото да спориш с баба е съвсем безполезно. Не можеш да я разубедиш, ако е уверена в нещо. Колко пъти например съм й разказвал какво става в космоса, че вече са стъпили хора на Луната. А тя на нищо не вярва, казва, че каквото си щат, могат да си измислят, а тези приказки за Луната и за Слънцето тя още като малка ги била слушала. Дори вестниците не чете, когато в тях има нещо за космоса. Ако дават нещо по телевизията, казва, че това е кино, а на киното всичко, каквото си искаш, можеш да покажеш. Разправя, че помни как ходили с дядо на кино и гледали филма „Багдадският крадец“, че там и летящи килимчета показвали, и как от обикновено шише се появил човек, и още много други чудновати неща...

Аз понякога много съжалявам, че на младини баба е гледала този филм, защото оттогава съвсем е престанала да вярва в науката. И вестници й показвам, и списания, но напразно — казва, че това го е измислило правителството, за да поразвлече някак хората. Казва, че съм бил още малък и не разбирам тия работи. Мисля, че баба би повярвала на всичко, ако й го разкажеше дядо, но по онова време, когато е бил жив дядо, в космоса още не са летели и затова нищо такова не й е разказал.

— Обича те той тебе! — рече баба. — И не бива никога да се съмняваш в това. Просто характерът му е такъв. В душата си те обича, затуй и не виждаш.

— Бабо — казах аз. — Защо говориш така? Нали ти сама разказваше, че всички виждати как обичал мама. Значи когато човек обича, всички го забелязват. И непременно се вижда, дори да не говориш през цялото време за това.

— Да — каза баба. — Той много я обичаше. С нея друг човек ставаше... Готова съм всичко да му прости заради това, че дъщеря ми беше с него щастлива. — Баба отново изхлипа, тя винаги много се разстройва, щом си спомни за мама. И само кимна с глава, когато й казах, че отивам на училище.

За географията, разбира се, закъснях, но за втория час можех да отида съвсем навреме. Когато бях стигнал до ъгъла на училището, чух звънела, само че не разбрах за междуучасието ли е, или за влизане в час. За всеки случай хукнах. Дотичах до входа, а на вратата стои Ленка. Оказа се, че ме чака.

— Вече исках да дойда у вас — каза Ленка. — Мислех, че нещо се е случило. Защото вчера не каза, че няма да дойдеш първия час.

— Нищо не се е случило — казах аз. — С баба си говорихме.

— Все пак нещо се е случило — рече Ленка, след като поразмисли. — Ти май не си в настроение.

— Защо пък, в настроение съм — казах аз.

— Щом не искаш да кажеш, недей — рече Ленка и влезе в училище.

А аз тръгнах подир нея. Вървя и си мисля: каква хитруша е Ленка, нищо не можеш да скриеш от нея. За всичко се досеща. Понякога е дори приятно, че е така досетлива. Самият ти нищо не трябва да разказваш. Все пак се оказва, че този звънелец, който чух още на улицата, е бил за часа. Значи и за физиката закъснях. С Ленка стигнахме до кабинета по физика, а той е на четвъртия етаж, когато в коридора вече не се виждаше жива душа. Преди да влезем в клас, надникнах през ключалката. Всички седят, а пред черната дъска Димка, само че не успях да забележа какво прави там, дали са го вдигнали на урок, или просто изтрива дъската като дежурен, защото Ленка ме дръпна за колажа и каза, че щом не съм дошъл за географията, не си струва да ходим и за физиката, още повече че за днес нищо не била учила.

Аз, да си призная, исках да вляза, но когато Ленка каза така, веднага размислих. Започнахме да мислим къде да отидем, но така и нищо не измислихме, затова се качихме на седмия, последния етаж. А там видях, че е отворено прозорчето към покрива. С Ленка дори зяпнахме от почуда. Никога досега не се беше случвало такова нещо. Винаги е било затворено, а днес някой го беше оставил отворено. Чудна работа! Сигурно домакинът е забравил да го затвори на покрива едва ли някой друг се качва.

Ние веднага разбрахме, че такъв случай не бива да се изпуска, по желязната стълбичка се качихме горе и излязохме на покрива. Много беше приятно да стоим на покрива, беше много топло, и оттук се

виждаше целият град. Двамата с Ленка отидохме до самия край и погледнахме надолу — дори дъхът ни секна, толкова беше високо.

Постояхме още малко, а после решихме да слезем, докато не е дошъл и не ни е видял тук домакинът. Приближихме се до самото прозорче и изведнъж Ленка ми каза:

— Искаш ли да те целуна? — и ме целуна по бузата, и устните ѝ бяха много прохладни.

След като ме целуна, тя ужасно се изчерви и мълкна.

Аз я погледнах и видях, че днес Ленка е много хубава. Беше със синя матроска, а в косите ѝ бяла панделка. Освен това видях, че Ленка има сини, много сини очи. Никога, преди да се качим на покрива, не бях забелязал, че са толкова сини. Целунахме се с нея още няколко пъти, а след като престанахме да се целуваме, Ленка ми каза, че аз съм много добър и че тя цял живот ще се отнася добре с мен. Аз исках да ѝ отговоря, исках да ѝ кажа същото, само че от мое име, но в това време видях, че на прозореца на съседната къща се появи някаква жена, която всеки момент можеше да погледне към нас. Тогава ние бързо се спуснахме долу и зачакахме в коридора междуучасието. Ленка беше много червена, но когато ѝ казах това, тя ми отговори, че и аз съм ужасно червен, тогава аз самият почувствувах, че бузите ми горят.

Започнах да си мисля, че би било много добре, ако до междуучасието бузите ни изстинат. До края на часа поговорихме с Ленка за най-различни неща, но за онова, което беше на покрива, дори и не споменахме, макар че през цялото време мислехме за това. И което е най-чудното — през цялото време, откакто уча в нашето училище, никога досега, освен този ден, не съм виждал прозорчето на покрива отворено. Аз и после много пъти, може да се каже всеки ден през всяко междуучасие, се качвах на тавана, но прозорчето винаги беше затворено. Сякаш никога не е било отворено. Дори катинарът беше целият кафеникав от ръжда. И в класа специално питах, но никой никога не го е виждал отворено. Според мен това е чудно съвпадение, дето същия ден, когато говорих с баба и закъснях за втория час, Ленка беше решила да ме дочака и да не ходим на физика, и именно този ден, и най-вече този час, прозорчето към покрива беше отворено.

Мисля, че ако не са тези чудни съвпадения, животът на човек щеше да бъде много по-скучен.

На следващия ден, макар че отидох навреме на училище, стана така, че не бях на първия час. И не само аз, а и целият клас, или, поточно, цялото училище. Всички бяха много доволни и според мен учителите също. Всички, разбира се, отидоха по класовете си, но нито в един клас нямаше урок. Защото се случи ужасно интересно събитие. Лалугерът каза, че през цялото съществуване на нашия град, а нашият град, макар да не е много голям, е древен, такова събитие не се е случвало.

Той каза, че за това събитие ще пишат във всички вестници, включително и в централните (после наистина така и стана), и затова всички ние сме длъжни много старателно да натрупваме факти.

Работата беше там, че през нощта от цирка избягнали два лъва. През нощта ги видял отдалеч само един човек — студент от педагогическия институт и веднага казал на милиционера. Но за нещастие студентът бил пийнал, връщал се от рожден ден, и милиционерът го посъветвал по-скоро да се приbere вкъщи и да си легне, докато нещо друго не му се привиди.

Студентът започнал да спори с него, тогава милиционерът му взел студентската карта и обещал на сутринта непременно да съобщи в института, че в пияно състояние занимавал с глупави шеги милиционера по време на изпълнение на служебните му задължения.

А от сутринта в града започнала страшна бъркотия. Оказа се, че нашият град съвсем не е пригоден да бягат из него на свобода диви животни. Всички вървяха ужасно уплашени, сякаш не бяха избягали два лъва, а най-малко десетина. Още щом излязох сутринта от къщи, почувствувах, че нещо не е в ред — но улиците минаваха милиционери с леки коли и мотоциклети, имаше дори две-три военни коли, открити, в които седяха войници с автомати.

Аз много се зарадвах, че баба не знае за избягалите лъвове, иначе за нищо на света нямаше да ме пусне да изляза. А когато вече наблизавах училище, видях един тролейбус със счупени прозорци и някаква „Бърза помощ“ до него. Оказа се, че лъвовете изскочили на кръстовището и едва не се намерили под колелата. Шофьорът веднага натиснал спирачка, а един от лъвовете скочил от уплаха към тролейбуса и с цялото си тяло се ударил в стъклата. Всички пътници ужасно се изплашили, спуснали се кой накъде види и в тази суматоха една жена си разбила лицето, други пътници също се ударили, но не

толкова силно. След това лъвовете се скрили. За последен път ги видели на края на града. Там убили едно куче — дог. От неопитност то хукнало след тях — откъде да знае този градски дог, че е по-добре да си няма работа с лъвове. Единият лъв търпял известно време, а после като се обърнал и като го цапнал с лапата си — разплескал го.

Всички смятаха, че това е станало поради неопитността на дога, но аз си помислих, че той може да е бил просто много храбър и още когато се е затичал подир лъвовете, прекрасно е разбирал, че може да си има големи неприятности. Сега никой не знаеше къде се крият лъвовете. Казваха, че се спотайват някъде извън града, в някаква вила. Лятото току-що започваше и почти всички вили бяха още безлюдни.

Лалугера каза, че втори път през живота такова нещо сигурно няма да ни се случи и трябва непременно да започнем да водим дневник, в който с голяма точност да се вписват всички факти, свързани с лъвовете от момента на избягването им до момента, когато ги хванат. А в това, че ще ги хванат, Лалугера не се и съмняваше.

Започнахме да обсъждаме какъв трябва да бъде дневникът, но в това време влезе Мария Исаевна, нашата директорка, и каза нито един ученик след часовете да не си отива вкъщи сам — всички деца ще си тръгнат заедно, придружени от учителите, и те един след друг ще разведат всички по домовете им. Каза, че съобщили по радиото да не пускат децата сами на улицата, без да ги придружават възрастни, защото било опасно. На всички много им хареса това съобщение. Гледай ти, никога такова нещо не се е случвало: в нашия град — изведенъж нещо опасно. Всички започнаха отново да говорят за дневника и Лалугера каза, че дневникът на всяка цена трябва да бъде колективен, но все пак се налага някой да бъде главен, нещо като редактор, за да отговаря за доброто му състояние. Попита ни кого предлагаме и ние единодушно избрахме за главен на дневника Вовка Евтух. Вовка се изчерви, изведенъж стана много важен и започна да говори някак много официално. Каза, че най-напред в дневника трябва да впишем името на оня студент, който през нощта пилял лъвовете, а също и точното време, когато ги с видял.

Всички се съгласиха с Вовка, но стана ясно, че никой не знае името на студента и точното време. Тогава Вовка помисли и каза, че нищо няма да излезе от тази работа, ако не знаем абсолютно точно всичко за лъвовете, а това може да го научим само с помощта на един

човек от нашето училище. И кой мислите, че е този човек? Аз. Вовка каза, че само с моя помощ могат да се научат най-точните неща. Всички ме погледнаха и радостно завикаха, че трябва да отида при татко и всичко да разузная от него. На мен никак не ми се ходеше при баща ми, но когато Лалугера ме погледна въпросително, аз кимнах.

Лалугера ме попита дали е удобно това? Започнах да си мисля какво да му отговоря, но всички се развикаха един през друг, че е много удобно, и аз отново кимнах.

Лалугера каза, че никъде няма да ме пусне сам, и Вовка добави, още преди да е свършил, че с мен ще дойдат той и Димка. Тук аз също не издържах и казах, че и Ленка ще дойде, защото вече виждах, че тя много се натъжава, дето никой не си спомня за нея. Лалугера ни изпрати до изхода, спря едно такси и поръчка на шофьора да ни откара до градското управление на милицията. Каза ни, че той и всички ученици с нетърпение ще очакват завръщането ни. 5 колата всички бяхме във весело настроение, защото Вовка започна да разправя как лъзовете успели да избягат от цирка. Той каза, че те отдавна мечтали да избягат и много добре са се подготвили за бягството, подбрали са ключове за катинарите на клетките, подкупили са надзирателите и са си набавили всички необходими географски карти. Единствено им попречило това, че били неграмотни, макар и дресирани, и затова не могли самостоятелно да се ориентират по плана на нашия град.

Пред входа на управлението ни спря дежурният и ни попита къде отиваме. Обяснихме му, той позвъни в приемната и секретарката му каза да ни пусне. В асансьора окончателно уточнихме за какво ще говорим с татко.

Секретарката ни поздрави приветливо и веднага ни пусна при татко. Аз за първи път видях кабинета му. Това беше много голяма стая с две климатични инсталации на прозорците и с голям портрет на Дзержински над бюрото. А на бюрото, също както и у дома, имаше два телефона. Когато влязохме, татко говореше с някакъв човек и без да прекъсва разговора, ни кимна, посочвайки към креслата. Отначало не познах този човек, но Вовка ме бутна с лакът и тогава го познах. Беше дресърът от цирка — укротителят на лъзовете. Вгледах се и наистина ми заприлича на бащата на Димка. Отблизо приликата биеше на очи. Той беше много разстроен и показваше на татко някакви документи.

Веднага разбрахме, че става дума за лъвовете, и започнахме внимателно да слушаме.

— Ето актовете за предаване на двата лъва на зоологическата градина във вашия град — каза дресърът, показвайки документите на татко. — Аз им ги предадох, те ги натовариха в своите временни клетки и ги оставиха до сутринта на територията на цирка. Моля да обърнете внимание на факта, че лъвовете са избягали от клетките, принадлежащи на зоологическата градина. Аз не съм виновен, че са предоставили неизправни клетки, и никаква отговорност не трябва да нося.

— Вас никой в нищо не ви обвинява — каза татко, без изобщо да погледне документите. — Но защо решихте да предадете лъвовете на нашата зоологическа градина?

Според мен дресърът остана много доволен от татковите думи, че никой в нищо не го обвинява: дори гласът му се измени, стана някак по-бавен и дори уверен.

— По чисто професионални причини. Тия лъвове са абсолютно здрави и млади. Виждате ли, смята се, че зверовете от котешката порода много трудно се поддават на дресиране. Вие били ли сте на наше представление?

Татко отрицателно поклати глава.

— Жалко. Бихте видели, че цялата група лъвове общо взето, може да се смята за напълно успешно преминала обучението и дресировката. Въпреки че съм ги поел сравнително скоро. Само двата избягали лъва не се поддаваха на никакво дресиране. Главно заради много злобния им и, бих казал, коварен нрав... Преди да дойдем във вашия град, ние имахме представления в Баку. Там именно те се нахвърлиха без каквато и да било причина върху моя асистент и просто по чудо успяхме да спасим момъка. Той и досега лежи в болницата.

— А защо не ги дадохте в зоологическата градина в Баку?

— Ние им предложихме, но те отказаха, защото си имали две двойки прекрасни берберски лъвове.

— Как мислите — попита татко, — на свобода представляват ли голяма опасност за хората?

Дресърът кимна.

— Да. Те по начало имат свиреп нрав, а сега, когато са раздразнени от необичайната обстановка, гладни и наплашени, мисля,

че представляват много голяма опасност, особено щом се мръкне. А каква е вашата задача, другарю полковник? Искате да ги хванете ли?

— Моята задача се състои само в това — каза татко, — на всяка цена да предотвратя възможността дори и от една човешка жертва в града. Вие можете ли с нещо да ни помогнете?

Дресърът помисли и вдигна рамене:

— Струва ми се, че не. Сега в тях са се събудили всички инстинкти и ако все пак нещо е било останало от дресърската школа, то е вече безследно изчезвало. Смятайте, че имате работа с диви зверове.

— Добре — каза татко. — Извинете за беспокойството.

Веднага щом дресърът си отиде, в кабинета влезе военен с униформа на капитан, отдаде чест на татко и доложи, че той и неговата рота автоматчици са пристигнали, на негово разпореждане. Татко стана и каза на капитана, че трябва незабавно да тръгват. Той вече излизаше иззад бюрото, когато ни видя. Според мен съвсем беше забравил, че се намираме в неговия кабинет.

— Да — каза той. — А вие, деца, защо сте дошли?

Вовка стана и започна подробно да разказва на татко за нашето решение да водим дневник. Той говореше много тържествено и накрая помоли татко да ни разреши да вземем участие във всички начинания, свързани с избягалите лъвове. Вовка говореше наистина чудесно.

Татко го изслуша внимателно и натисна звънца на бюрото, а после ни каза, че това не е детска работа, че е опасно и сега всички трябва да се приберем по домовете и до утре никъде да не излизаме. Още ни говореше, когато в кабинета влезе секретарката, оказа се, че я бил повикал със звънца, тя влезе и застана на вратата.

— Моля ви — каза ѝ татко, — повикайте кола и нека откарат децата по домовете им. Всичко хубаво. Аз ще се върна късно — това вече само на мен го каза.

Дума не успяхме да кажем, а той вече беше излязъл. Всички се смутихме, дори Вовка. Настроението на всички ни е развали, а най-много, то се знае, мое то. Дори ме беше срам да гледам децата. Подобре да не бяхме идвали тук. Слязохме долу, а там вече ни чакаше кола. И на волана не беше чично Толя, а някакъв съвсем непознат шофьор. Седнахме в колата и му казахме да ни откара в училище, но той поклати глава и отговори:

— Заповядано ми е да ви закарам по домовете.

Ние му обясняваме, че в училище ни чакат, а той, все едно че нищо не му казваме. „Не ми е наредено“ — и толкова. Най-напред откара мен, а после Вовка.

Седях аз в колата и си мислех как ще се появя утре в училище? През целия път всички мълчахме. Мисля, че никога през живота си не съм бил в толкова лошо настроение, както тази вечер, защото окончателно разбрах, че с баща ми сме си съвсем чужди, макар баба да казва, че сме имали една кръв. И ми стана съвсем безразлично, че не ме обича, защото разбрах, че сега и аз съвсем не го обичам. И си ми сля с яд за него. Твърдо реших, че ще избягам от къщи. Нали и баба е искала след смъртта на мама да се премести в Москва. Само заради мен е останала тук. А защо сега да стои тук, щом като и аз не искам да живея с баща си? А аз наистина не искам да живея с него в една къща! И реших да замина в Москва при леля, а веднага след мен да дойде и баба. Прекрасно ще си живеем сами. След две години ще се хвана някъде на работа, девети и десети клас преспокойно мога да завърша и във вечерна гимназия. А Денка, като завърши училище, също ще дойде в Москва и заедно ще учим в институт. Тази вечер си легнах много рано. Дори телевизор не исках да гледам, макар че баба ми каза, че в осем и половина ще дават филма „Граф Монте Кристо“.

Аз много рядко се събуждам нощем. Винаги заспивам, щом си легна в леглото, и после веднага чувам, че баба ме буди. А това значи, че вече е сутрин и трябва да се пригответям за училище.

Тази нощ обаче се събудих, защото чух като насын някакви необикновени звуци. Отначало си помислих, че така ми се е счуло. Дори известно време след като се събудих, продължавах така да мисля, за щото повече не се чу нито един звук, колкото и да се ослушваш. Едва след известно време дочух отдалеч свирка на локомотив и пухтене. Сигурно малко маневрено локомотивче изпреварваше някакъв товарен влак. През деня за нищо на света няма да го чуеш — железопътната линия минава много далеч от нас, на другия край на града, а през нощта, оказва се, когато всичко наоколо е тихо, се чува. Реших, че насын съм го чул как свири, и вече тъкмо се бях наканил отново да заспя, когато някъде много далеч се разнесе същият звук, който бях чул насын. Сега вече разбрах съвсем точно — това беше ръмжене! Дори не ръмжене, а рев, много злобен и заедно с това един такъв жален.

Веднага се досетих каква е работата, скочих от леглото и изтичах до прозореца. Чух глухи, но отчетливи изстрели, според мен стреляха с автомат, и гласове на хора. После още веднъж се чу волният звяр и в миг секна. Сигурно са намерили избягалите лъзове и са ги застреляли. Само че съвсем не можех да си представя къде става това, дори не можах да определя посоката — струваше ми се, че звуците идваха от всички страни едновременно.

Много исках да се облека и да изтичам там, но после си спомних, че сигурно ще срещна баща си, и веднага се отказах.

А пък вече съвсем не ми се спеше. Отидох и си легнах в леглото, дори си затворих очите, но нищо не излизаше. Полежах още известно време, после все пак станах, когато се убедих окончателно, че колко то и да се мъча, няма да мога да заспя. Дори не трябваше да щракам лампата, толкова ярка беше луната. Във всички стаи и в коридора беше много светло. Започнах да мисля какво да правя, но после престанах да мисля за това, защото почувствувах, че съм жаден, и реших да сляза долу в кухнята и да изпия чашка компот, който баба беше сварила още от вечерта и беше сложила в хладилника.

На пръсти, за да не събудя баба, минах покрай нейната стая и стигнах до кабинета на баща си. Вратата беше отворена и аз надникнах вътре. Всичко беше, както винаги, разтребено и подредено, а леглото оправено. Само надникнах и продължих по-нататък. Може да се каже, че само за секунда спрях пред кабинета на баща си. Но нещо от това, което видях там, сякаш ми се запечата в паметта, макар и да не знаех точно кое. Затова, след като пих компот, аз се качих горе и влязох в кабинета. И веднага всичко ми стана ясно — във вратичката на сейфа стърчеше ключът. Затова нещо ми се беше сторило странно в стаята. Никога досега не се е случвало такова нещо — ключът да бъде оставен на сейфа. Сигурно баба го беше забравила. Защото баща ми ни кога нищо не забравя. Дълго се колебах да го отворя ли, или да не го отворя, много ми беше интересно да надникна вътре, но после престанах да се колебая, когато си спомних, че никой никога не ми е забранявал да погледна какво има в сейфа. Ако само веднъж ми бяха казали, че не бива, не бих и помислил някога да го отварям. Но никой нищо не ми беше казвал — нито баба, нито татко. Отвътре сейфът беше боядисан в синьо и беше много тесен. На двете му полички имаше разни книжа в папки, а най-долу някакъв албум. Веднага видях

пистолета. Взех го и внимателно го огледах. Аз мога да си служа с оръжие, не с всякакво, разбира се, но с пистолет мога, чичо Толя ме е научил. Учуди ме, че не беше сложен предпазителят. Но после разбрах, че не е било необходимо, защото, когато измъкнах пълнителя от ръкохватката, видях, че пистолетът не е зареден. За всеки случай изтеглих затвора, но и там нямаше патрон. Патроните бяха до него, в дървена кутия. Там беше и запасният пълнител, целият зареден.

Не знам защо, но всеки път, когато държа пистолет, ми се струва, че ставам голям и силен. Много ми беше приятно да го държа в ръка. И дръжката му е направена така, че сама ляга в дланта ти. Вече ми се искаше да го заредя, просто така, за тренировка, но си спомних, че всеки момент може да се върне баща ми и макар че не ми беше забранявал да вземам пистолета, кой знае защо, си помислих, че това няма много да му се хареса, по-скоро никак няма да му се хареса.

Сложих пистолета на същото място, откъдето го взех, в самия ъгъл, до албума. За първи път виждах този албум. Нищо особено нямаше в него, обикновен албум за снимки. Чудно, защо се намира тук. Тия две папки, още от пръв поглед се вижда, че са някакви служебни, но албумът... Ослуша се, от улицата не се чуваше никакъв звук. Бързо измъкнах албума от сейфа и отгърнах корицата. На първата страница видях снимка — мама, татко, а на коленете на мама — детенце. Много мъничко, по ризка и терлички. Веднага разбрах, че това съм аз. Никога не бях виждал тази моя снимка. И тримата се усмихвахме. Аз гледах напред и се усмихвах, мама гледаше мене, а татко — нея. Сигурно фотографът е казал, че ей сега ще изхвръкне птиченце, или някакво животинче ми е показал, иначе защо ще се усмихвам, та на тази снимка аз съм съвсем мъничък, на не повече от две годинки. Разгледах всички снимки в албума. Попадаха ми и непознати лица, но почти на всички намирах или татко, или мама, а често и двамата заедно. И навсякъде татко имаше много весело лице. Не че на всички снимки е бил ухилен до ушите, усмивката му беше нормална, на някои снимки. Почти незабележима, но въпреки това се виждаше, че е в много радостно настроение. Спомних си как се е изменил след смъртта на мама и си помислих, че ако мама не беше починала, той сигурно и с мен щеше да се отнася добре. Разгледах всички снимки, и на всичките мама беше много красива и пременена. А на края на албума, между последната страница и корицата, имаше

писма. На пликовете бяха залепени марки, каквito нямах в колекцията си. И според мен не само аз нямах. У никого от нашия клас не бях виждал такива марки. Отначало исках внимателно да ги отлепя, но после реших да поискам разрешение от баба. Мисля, че тя щеше да ми разреши да ги отлепя, въпреки че писмата не бяха адресирани до нея, а до татко — на плика, който държах, беше написано неговото име. Погледнах обратния адрес и видях, че е писмо от мама. Пишеше му до Калининград, където татко бил в командировка. От писмото разбрах това. И което е най-чудното — почти цялото писмо беше за мен. Мама пишеше на татко колко съм бил пораснал вече, как всички съм познавал и дори съм казвал някои думички.

Прочетох пет или шест мамини писма и във всяко тя пишеше почти само за мен. Но не ме наричаше по име, а вместо име измисляше всевъзможни смешни и гальовни думички. И така във всяко писмо. Само в края разказваше на татко за някакви работи и му праща поздрави от познати и роднини.

Веднага се виждаше, че мама много ме е обичала. От тези писма ставаше ясно, че за нея аз съм бил най-скъпият човек на света, макар още мъничък и глупавичък.

Странно ми беше да чета тези писма. Стори ми се, че страниците им миришат на маминия парфюм, дори специално ги помирих, но така и не разбрах дали наистина миришат, или само така ми се струва. Много ми беше приятно да чета мамините писма. Взех още едно, извадих плика и веднага разбрах, че писмото не е от мама, защото видях почерка на баща си. Той има много равен и четлив почерк, просто имаш впечатление, че писмото е напечатано на пишеща машина, толкова е ясно и четливо. Никога не бих помислил, че баща ми може да напише такова мило и добро писмо. Той пишеше на мама, че много му е мъчно без нея, че брои дните, когато ще свърши командировката и ще се видят. И във всяко писмо я молеше да се пази и да не се уморява много... Всички останали писма, пет или шест, също бяха от татко.

Аз подредих всички писма и ги сложих обратно в сейфа. Нито в едно свое писмо татко не пишеше за мен, само в края добавяше: „Много поздрави на нашето момченце“, значи на мене. А пък аз се надявах, че когато мама е била жива, по-добре се е отнасял с мен!

Прибрах се в моята стая, седнах на леглото и се замислих. Започнах да си мисля, че щом съм решил вече да избягам от къщи, няма защо да отлагам. Точно сега е време да го направя. Погледнах часовника — беше два часът през нощта. А самолетът за Москва излиза в шест. Така че не бива да отлагам, само ще напиша бележка на баба, за да не се тревожи, и толкова.

В бележката нищо не обяснявах, просто й написах, че съм заминал за Москва при леля и вечерта ще й позвъня оттам.

Сложих бележката на възглавницата, по средата, за да я види баба веднага, щом дойде сутринта да ме буди. После се върнах в моята стая, счупих касичката си и взех оттам всичко, каквото имаше — осемнадесет рубли. Събирах ги за велосипед.

Знаех, че тези пари няма да ми стигнат за билет, затова още веднъж отидох в кабинета на баща си и взех от чекмеджето на бюрото двадесет и пет рубли — от парите, които той оставяше на баба за пазаруване. Исках да напита и за това в бележката, но после реших, че ще кажа, когато позвъня от Москва.

Притворих вратата след себе си и тръгнах през градината към задния изход. Там от нашата градина се излиза към една малка уличка. Ние много рядко то ползваме, и пантите на вратичката толкова са ръждясили и толкова силно скърцат, не когато някой идва у дома откъм тази страна из цялата улица се чува. Аз все се канех да смажа пантите, но после си помислих, че така е дори по-добре, никакъв звънец не трябва да поставяме. През тази портичка веднъж седмично боклукчиите изнасят боклука — там до оградата имаме два боклукчийски варела. Бях забравил кога за последен път съм минавал през портичката. А днес исках да изляза през нея, защото се страхувах да не се срещна на вратата с татко.

Чакълът толкова силно скърцаше под краката ми, че изведнъж ми се стори, че баба сигурно ще ме чуе от стаята и ще се събуди. Кой знае защо, никога по-рано не бях обръщал внимание колко силно скърца, когато ходиш по него. А може би нощем винаги така силно скърца. Помислих си, че никога досега толкова късно не съм излизал в градината.

И изобщо, струва ми се, за първи път през живота си не спя в три часа през нощта. А съвсем не ми се спеше. Оказа се, че по това време в нашата градина се виждат звездите. Вечер никога няма да ги видиш.

Мисля, че защото навсякъде по улицата и двора светят лампите, поради тази светлина не се виждат, освен две-три, най-големите. А сега се виждаха всички до една — толкова ниско беше небето. Дори Млечният път се виждаше. Такова небе съм виждал само миналата година в пионерския лагер. Там имахме един пионерски ръководител — другаря Саша — студент-географ, той ни научи да намираме на небето Марс и Голямата мечка. Лесно се научихме да намираме Марс, той е малко по-голям от другите звезди и е червеникав, сякаш са закачили някъде далеч фенерче с червена лампичка вътре, като на елха. И е един такъв малко рунтав, всички звезди са кръгли, веднага се вижда, че са кълба, а той е никак рунтав. Другарят Саша ужасно много се учуди, когато му казах това, и отговори, че за първи път чува такова нещо. Каза, че фантазирам. А пък аз точно по тази рунтавост веднага мога да намеря Марс на небето, дори и да не беше червеникав.

Ала много трудно се научих да намирам Голямата мечка. Отначало просто ми се струваше, че никога няма да я намеря и цели три вечери се мъчих и нищо не излизаше.

Другарят Саша дълго ни показваше небето и ни говореше от кои звезди се състои Голямата мечка. Отначало я нарисува на един лист. А аз гледах, гледах, но колкото и да се взирах, никаква такава рисунка не можех да видя на небето. Много звезди и всички разпръснати по небето без всякакъв ред, нещо като ориз или леща на скарата, когато баба ги чисти. Или като мравуняк, само че ако всички мравки за миг се спрат. Другарят Саша дори започна да се сърди, въпреки че е много търпелив и добър: как може да не виждате, казва, когато е толкова ясно нарисувано. А аз нищо нарисувано не виждам. Вече съвсем се бях отчаял, че някога ще намеря тази Мечка, и дори престанах да гледам към небето.

А после погледнах още веднъж, без каквато и да било цел, и изведнъж я видях, И досега се чудя как съм можал да не я видя отведенъж. Ужасно чудно — виси на небето леко наклонен кош от звезди, просто сам ти се набива в очите още щом погледнеш небето, а аз толкова време да не мога да го видя. Не разбирам как може така. А много от децата и, до самото си заминаване от лагера така и не се научиха, да я намират, колкото и да се мъчех да им внуша, че е толкова просто.

Съвсем не мога да разбера защо толкова дни не можах да я видя, а после изведенъж, само за секунда я видях, и сега, когато и да поискам, веднага мога да я открия.

Този случай с Голямата мечка по-късно няколко пъти си го спомнях, всеки път, когато нещо дълго не разбирам, а после изведенъж го разбера и се чудя как не съм могъл да го разбера веднага, когато всичко е толкова просто и ясно. Освен това другарят Саша ни обеща да ни покаже и Полярната звезда, по която може без компас веднага да се определи къде е север, но за това човек трябва да се събуди преди разсъмване; ние искахме да се събудим много рано, още преди да се разсъмне, дори сложихме будилника на четири часа, но другарят Саша каза, че за човешкото здраве е по-важно и най-добре е преди разсъмване човек нормално да поспи. Ние се развиkahme един през друг, че съвсем не ни е трудно да се събудим и това няма да се отрази на нашето здраве, но другарят Саша се усмихна, нищо не каза, а просто някак малко тъжно се усмихна и ние изведенъж разбрахме, че самият той, другарят Саша, пека да си поспи нормално, сигурно защото много се изморява през деня. Та нали той най-рано от всички ни се събужда и най-късно ляга, и през деня не спи, когато имаме следобедна почивка, а през това време отива на планьорка при началника на лагера.

Сега също изведенъж видях на небето и Голямата мечка, и Малката, и Млечния път, и всички звезди, които светеха със синкова светлина съвсем близо над главата ми и бяха толкова много, че изведенъж ми се стори, че освен звезди нищо друго няма около градината ни, така ми се стори сигурно защото беше много тихо. Дори листата на дърветата не шумоляха.

Топло беше тази нощ в нашата градина. Много топло беше и миришеше на тютюнев цвят. Баба го беше посадила миналата пролет. През първите дни, като разцъфти — ужасно силно мирише. Много приятен мириз има, дори минувачите се спират край нашата ограда, когато започне да цъфти тютюнът. И което е най-стрannото — на никого не му минава през ум, че това са цветове на тютюн. Нищо в тях не напомня тютюн. Много приятен мириз, но един такъв силен и сладък, баба никога не оставя тия цветя през нощта, в стаята. А тази нощ в градината ни така миришеше на тях, сякаш не беше градина, а затворена стая и ароматът не може да намери нито една пукнатинка,

през която да се измъкне навън. И никакъв ветрец. От този мириз, кой знае защо, винаги ми става малко тъжно, особено когато за първи път го почувствувам лете, малко тъжно и приятно, и все се мъча нещо да си спомня, и все не мога. Добре, че това обикновено не продължава дълго и изведнъж минава.

А тази нощ толкова тъжно ми стана, просто думи не мога да намеря. И нищо приятно. Нищо, нищо не ми се иска да си спомням, по-скоро обратното. Никога не ми е било толкова тъжно. Дори горе в стаята... Идеше ми да заплача! В гърлото ми някаква буца заседнала и не мога да я прегълтна. Нищо не разбирам. Защо при мен всичко се нареджа толкова зле? Нали и аз съм като всички деца в класа или в квартала. И нищо лошо не правя. Ходя на училище, на уроци по музика, помагам на баба, живея като човек... А защо само при мен всичко толкова лошо се е получило? Защо? В какво съм виновен? Дори е странно. Всички си имат родители, те си обичат децата, хвалят ги, интересуват се от тях и през цялото време мислят за тях. Само аз единствен на никого не трябвам. Ако мама беше жива, сигурно всичко щеше да бъде другояче, щеше да ме обича моята майчица, и аз много щях да я обичам. Ала тя е починала. Но защо пък моята майка е трябвало да умре, именно моята, какво съм виновен аз, нищо лошо не съм направил... А тя е умряла. Всички си имат родители: и Ленка, и Димка, и Вовка — всички, а пък аз не съм по-лош от тях. Защо с мен се е случило така? И баща ми не е по-лош от другите, сигурен съм в това, дори може би е и по-добър. Но каква полза от това? По-добре всеки ден да ме биеше, както Димка го бие баща му, само да не ме гледа така, сякаш изобщо не ме вижда, по-добре да се ожени и да се кара с жена си, както бащата на Вовка се кара с майка му, нека дори на улицата да чуят, че вкъщи се карат, само и само поне малко да ме обича, да не се отнася към мен като към чужд.

Дори той може би непрекъснато съжалява, че ме има, та аз съм съвсем излишен за него, през цялото време го чувствувам! Да бях умрял тогава заедно с мама от дифтерит, сигурно щеше да бъде по-добре.

Хубаво е само дето имам баба. Виж, тя наистина ме обича. Само че ми е мъчно за нея, много ще се притесни, като разбере, че съм заминал. Аз веднага ще й пратя телеграма, още щом пристигна в Москва. А после тя ще дойде при мен. Освен това все пак ми е мъчно,

че не си взех довиждане с Ленка, дори няма как да ѝ позвъня. Но Ленка ще разбере, че не съм имал възможност.

На завоя спрях и за последен път погледнах нашата къща. Чакълът веднага престана да скърца и стана много тихо. На, лунната светлина цялата ни къща се виждаше ясно, като денем. Дори счупената керемида, която Димка строши, когато изпитвахме каменометната машина.

Прозорците не светеха, сякаш в къщата не живееше никой. Само прозорците бяха тъмни, а цялата ни къща изглеждаше бяла-бяла на лунната светлина... И колко ми домъчня, просто нямам думи да опиша. Напразно погледнах нашата къща, това съвсем ме разстрои. Тръгнах към изхода, без да се обръщам и без да виждам нищо, защото буцата в гърлото ми стана още по-голяма, дори започнах трудно да дишам и в очите ми така залютя, че веднага ми се прииска да ги затворя, и не просто да ги затворя, а непременно да ги закрия с длани.

Направих още няколко крачки и стигнах вратичката. Хванах дръжката и я дръпнах към себе си, а тя изведнъж така заскърца, че кожата ми настръхна, а в устата — и на езика, и по венците — толкова тръпчиво ми стана, сякаш бях изял петдесетина зелени сливи една след друга. А денем си отварям тази вратичка, без да ми мигне окото, и никаква тръпчивина не чувствувам! Това скърцане сигурно се чуваше до другия край на града.

Дръпнах вратичката малко по-силно към мене, за да свърша по-бързо всичко, докато баба не се е събудила, но проклетата вратичка така ужасно заскърца, сякаш я колеха. Реших да не се занимавам повече с нея, а да се прехвърля през оградата. Чудя се как веднага не ми дойде това наум — отминах портичката и тръгнах към оградата. Тя е съвсем ниска и лесно можеш да се повдигнеш на ръце, само че трябва изведнъж, с едно изхвърляне, за да не се изцапаш с вар. Съвсем наскоро я боядисаха и ужасно цапа, дори ако неволно се облегнеш. Застанах на пръсти, вдигнах ръце нагоре, за да се хвана за горния край. И вече се готовех да подскоча и да се издигна, когато почувствувах, че някой ме гледа, без да сваля очи от мене. Просто като че ли този поглед се беше опрял в гърба ми и най-вече в тила ми и натиска. Аз не се обърнах, веднага, постоях още малко така гърбом, защото никак се искаше да се обръщам. А после, въпреки всичко се обърнах и погледнах нататък. Под изсъхналото дърво, до един обърнат варел за

боклук, от който всичко се беше изсипало на земята, стоеше лъв. Стоеше неподвижно и ме гледаше. Беше огромен. Много пъти съм виждал лъвове в зоологическата градина, в цирка, на кино, но никога не съм си представял, че могат да бъдат толкова огромни. Беше застанал ребром и се виждаше целият. Жълтата козина на тялото му блеснеше под лунната светлина като намазана с мазнина. Само гривата му не блестеше, тя беше тъмнокафява, на места по-белезникава. Очите му бяха също жълти и проблясваха под лъчите на луната. Дори може би луната нямаше нищо общо с това — очите му светеха от само себе си, отвътре. Имаше дебел, щръкнал накрая нос, бузи и тънки устни и много високо чело — същинско човешко лице. И изразът на лицето му беше като на човек. Стоеше над разпръснатия боклук и аз, съвсем между другото, си помислих, че той сигурно се е ровил из боклука да си търси храна. Казвам „между другото“, защото в момента, когато видях лъва, не мислех за нищо, а само стоях и то гледах.

Не се страхувах. И досега не мога да разбера защо не се уплаших от лъва, от който всички толкова се страхуваха и който целият град търсеше да убие. Помня само, че изведнъж си помислих: сигурно този лъв ужасно се е уморил да скита из непознатия град сред хората, които се страхуват от него и бягат или искат да го убият. Освен това си помислих, че той може би иска да се върне в цирка, но не знае как и никога няма да може да се върне, ако не му помогна. Да, и това помня добре — помислих си още, че той е ужасно гладен и трябва непременно да го нахраня. За нищо на света този лъв нямаше да се рови из чуждия боклукчийски варел, ако просто не умираше от глад. И не се лъжа, честна дума, тогава, когато стоях в тъмнината срещу лъва, мислех само за това. Видях още, но за това на никого не съм казал нито дума, освен на Ленка, и тя ми повярва, видях, че този лъв ужасно се зарадва, дето ме е срещнал. Винаги чувствувам дали ми се радват, или не ми се радват, а този лъв просто ужасно ми се зарадва. Това веднага си пролича, макар че нито веднъж не примигна и не помръдна опашка, а стоеше и ме гледаше с огромните си жълти очи. Сега си мисля, че той много приличаше на третото куче от подземието със съкровищата, но това си го мисля сега, а тогава за никакво куче не ми е минало през ум.

Тръгнах към къщи — исках да му донеса нещо да хапне. Вървях и ужасно се страхувах. Мислех си — само да не си отиде! Как? Нима

ще си отиде, а на мен ще ми бъде също така тежко, както и преди да дойде? Само за това си мислех, когато се връщах по пътечката към къщи и се качвах по стъпалата на площадката. Вътре в мен всичко трепереше от страх, че ще си отиде. Хванах дръжката на вратата, хванах я и се спрях, три пъти си повторих наум: „Само дано не си отиде. Само дано не си отиде. Само дано не си отиде.“ После се обърнах и погледнах лъва. Той продължаваше да стои неподвижно, без да сваля очи от мен. И тогава аз се засмях, само един път, сякаш се покашлях, и веднага спрях. Винаги, когато съм се смял, точно съм знаел защо се смея, секунда преди да започна, съм знаел защо се смея. А сега смехът ми се откъсна от гърлото, сякаш не се засмях, а се покашлях. Отначало чух този смях, а едва след това разбрах, че съм се засмял. И все пак той не избяга!

Отворих вратата. Казах: „Заповядай!“ — и кимнах към входа, но веднага си спомних, че това не е човек и трябва някак да му обясня, че го каня, с никакви жестове може би... Но се оказа, че не трябвало. Той ме разбра. Бавно тръгна към къщи, без да сваля очи от мен, а аз чувствувах, че лъвът ми се доверява и знае, че нищо лошо не го очаква в нашата къща. Той се качи по стъпалата, дървените стъпала заскърцаха под лапите му, и се приближи до вратата. Преди да влезе, вдигна глава и още веднъж ме погледна дали правилно ме е разbral. Аз още веднъж кимнах.

У дома на първия етаж имаме много голямо анtre. Ние му казваме анtre, а пък моята леля, когато идва при баба миналата година, каза, че това не е никакво анtre, ами хол. Удобен голям хол. Може и наистина да е хол, но ние с баба, след като леля си отиде, отново започнахме да му казваме, както по-рано. Това анtre е много голямо и удобно. И напълно би се смятало за стая, ако не беше дървената стълба за втория етаж, където е татковият кабинет и двете стаи — бабината и моята.

А сега нашето анtre ми се стори много малко и тясно. Като че ли цялото нашир и дълж го зае лъвът. Отначало той се приближи до стълбището за втория етаж и погледна нагоре, после се приближи до вратата на кухнята, но не влезе вътре, сигурно разбра, че от кухнята ще трябва да излиза заднешком. У дома в антрето подът никога не е скъркал, а сега всички дъски до една, на която и да стъпеше лъвът с лапите си, започваха незабавно да скърцат най-различно, всяка по свой

начин. Той отново отиде до стълбището, сигурно с нещо му хареса, помириса първите няколко стъпала и легна под него на пода. Сложи си главата на предните лапи и притвори очи не ги затвори съвсем, а оставил тясна цепнатинка, сякаш вече нямаше сили дори да зажуми. И изведенъж въздъхна. Въздъхна издълбоко и тъжно, сигурно не що си спомни или си помисли какво ще стане сне го. Аз знам, че животните за нищо не могат да мислят, дори лъзовете, затова са и животни, а не хора, но тази вечер ми се стори, че този лъв мисли и мислите му са за нещо много тъжно. Ужасно го съжалех, толкова нещастен вид имаше, и вече не ми изглеждаше толкова огромен, дори ми се прииска да отида и да го помилвам. Влязох в кухнята и погледнах в хладилника. Там в кутията за месо имаше говежда кайма, баба смяташе сутринта да опече баница с месо. Извадих каймата от кутията, тя всичката се събра в двете ми шепи, затворих с крак вратичката на хладилника, и я занесох на лъва. Каймата беше много студена, просто ледена, и си помислих, че може би лъвът няма да иска да яде студено месо, нали е лъв, тропически звяр, а не някаква полярна мечка, за да яде ледено месо. Сложих каймата пред него направо на пода, реших, че в краен случай ще я изяде поне след половин час, когато се размрази. Той леко си отвори очите, без да става, протегна се към месото и то моментално изчезна. Само розовият му език се мярна и месото като че ли в земята потъна. Дори челюстите си не размърда. Веднага го глътна, после стана, и ме погледна. Отидох още веднъж в кухнята. В тигана имаше пържени картофи и парче месо в замръзнала мазнина, сигурно татковата вечеря. Занесох му го заедно с тигана, той изяде всичко, а тиганът се въртеше под езика му напред-назад по паркета, като навита играчка. Аз още веднъж надникнах в хладилника, но освен плодове, компот и сирене нямаше нищо друго. Сиренето — една буцица обикновено сирене и няколко парченца холандско — му го занесох за всеки случай. Обикновеното сирене не го яде, само го помириса, а холандското започна предпазливо да го дъвче, но изразът му беше много недоволен.

След сиренето отново се зае с тигана, макар че беше така облизан, като измит с гореща вода и сапун, дори дървената дръжка облиза. Езикът му беше толкова широк, че закриваше целия тиган. Тиганът вече не се въртеше, а се удряше в паркета, и аз си помислих, че по-бързо трябва да се кача горе и да кажа на баба, че у дома има

лъв, иначе може да се събуди от тракането и да го види. А не е шега работа, стар човек, още сънен, да види в къщата си лъв. Пък и не само стар човек, ето например Стьопа Очински и досега заеква, защото, когато бил във втори клас, някакво куче на улицата до училище искало да го ухапе. То само искало, а той такъв вой надал, че кучето избягало нанякъде и оттогава никой не го е виждал край училището. Евтух разправя, че това куче сега също заеква, дори повече, отколкото Стьопа, толкова го е изплашил с рева си. Цялото училище тогава изскочило на улицата. Евтух казва, че кучето изобщо нямало намерение да хапе Стьопа, просто се спуснало с весел лай към него, за да му даде малко баничка, това било през междучасието, а той от страх не схванал каква е работата и още разбрал не разбрал, веднага започнал да заеква, и досега не може да спре. Може Евтух да си измисля всичко това, но аз също се съмнявам, че кучето е искало да ухапе Стьопа, никога никого не е хапало дотогава и изведнъж, виждате ли, поискало да ухапе Стьопа, най-тихия човек в училище. Още от първи клас той беше много спокoen и добър!

Качих се горе и на пръсти минах по коридора до бабината стая. Вратата беше отворена. Влязох вътре. Прозорецът само беше отворен и в стаята беше светло от лунната светлина. Светлина падаше и върху лицето на баба. Тя дишаше съвсем безшумно, а лицето ѝ беше от добро по-добро, дори ми се стори, че се усмихва закачливо — тя, когато говори с мен, често се усмихва с такава усмивка. Може би в това време ме сънуваше. Нищо странно няма в това, ние с баба понякога се сънуваме и на сутринта непременно си разказваме сънищата. Напълно е възможно и сега да ме сънува. На кого другиго ще се усмихва така, дори насън?

Никога по-рано не бях виждал баба, когато спи. Денем през цялото време с нещо е заета, ходи нагоре-надолу, непрекъснато е на крак, не се спира на едно място. Дори когато вари сладко, никога не се заседява до тавата и често ме моли да го наглеждам да не изкипи. И защото непрекъснато щапука насам-натам, сладкото ѝ често изкипява и после тя много се ядосва. И когато обядваме, по десет пъти ще стане от масата, ту за едно, ту за друго, а на мен не ми разрешава. Казва, че когато човек се храни, не бива с нищо да се отвлича.

Сега тя дълбоко спеше и дори не можех да си представя, че през деня е толкова пъргава. Освен това се учудих, че баба е толкова малка

— цялата се беше събрала в едното ъгълче на кревата, никога досега не бях забелязал, че е толкова мъничка и стара. Отказах се да я будя, но още малко постоях в стаята ѝ, защото обичам моята баба, денем не си спомням за това, кой знае защо, денем нямам възможност да мисля над такива неща, непрекъснато имам някаква работа, аeto сега силно почувствувах, че много я обичам и освен това, че много я съжалявам. Странно, че така почувствувах, никога не съм съжалявал баба, пък и няма за какво да я съжалявам, тя дори нито веднъж не е боледувала, а сега, без каквато и да е причина ми стана много мъчно за нея.

Реших да заключа вратата, та баба, ако случайно се събуди, да почука; тогава ще ѝ отворя и ще ѝ обясня каква е работата, още докато сама не е видяла лъва, но после си спомних, че вратата не може да се заключва, защото у дома няма ключ нито от една врата, освен от входната. Тогава взех една вратовръзка от купчината таткови вратовръзки, оставени на масата — баба ги беше приготвила да ги глади — излязох в коридора, внимателно притворих вратата след себе си и с тази вратовръзка вързах здраво дръжката на вратата за тръбата на парното.

Лъвът седеше на същото място. Вече беше оставил тигана на мира и сега дремеше. От време на време си отваряше очите, премляскващ, помръдващ устни и ме гледаше. Малко учудено ме гледаше, вероятно недоумяваше защо не си лягам, и отново заспиваше. Но аз непременно трябваше да дочекам баща си, за да му отворя вратата и да го предупредя, че вкъщи има лъв!

А пък, да си призная, дори не беше там работата. На мен не ми се спеше, ама никак не ми се спеше, ни най-малко. Нищо не ми се искаше, само да седя ей така и да гледам лъва, който лежеше срещу мен и дремеше. Единственото, за което съжаляваш, беше, че децата от нашия клас не ме виждат. Защото после и да им разказвам, няма да ми повярват! Някои ще повярват, Димка, да речем, наистина ще повярва, но други, Евтух например, за нищо на света няма да повярват. Много жалко, че точно когато трябва, никой не те вижда. А когато не трябва, непременно някой ще довтаса. Както тогава, когато с приятеля на Евтух се търкаляхме по асфалта и Ленка моментално дотърча — точно в най-лошия момент. А сега спи.

Колко хубаво щеше да бъде, ако сега Ленка беше тук! Просто чудесно. Бих искал винаги да бъдем заедно — лъвът, Ленка и аз. И

непременно и баба. Да живеем някъде в гората, да си построим къщичка, и аз с нашия лъв всеки ден да ходя на лов, да убиваме с него антилопи и биволи, а Ленка и баба да ни чакат вкъщи. Всички в гората да се страхуват от нас — всички диви и людоеди, тигри и другите. Лъвове. А някога, ако откраднат Ленка и вече се канят да я изядат, ние с лъва да отидем и да я спасим. Колко ще се радва тя, когато избием всички и я спасим.

А ако баща ми дойде? Ако дойде, нека поживее два-три дни у дома, ние всичко ще му покажем — и гората, и нашия лъв, а после нека си отива. Той сигурно ще съжалява, че няма да настояваме да остане, но ние няма да го молим, И без него ще ни бъде добре...

На улицата започна да се разсъмва, погледнах часовника... Пет без четвърт, а вече се развиделява. Чудна работа, съмва се, когато луната е още на небето. За първи път виждам такова нещо. Интересно, дълго ли ще продължи така? Когато изгрее слънцето, тя сигурно ще изчезне, само да погледна кога трябва да изгрее днес слънцето. Станах и отидох да видя календара, той виси над телевизора до стълбището. Откъснах листчето с вчерашна дата и тъкмо се канех да видя кога изгрява слънцето, лъвът изведнъж скочи! Скочи, сякаш досега не дремеше спокойно. И стои, а в гърлото му нещо клокочи, сякаш ври водата в казана с дрехите, само че още по-силно. Отначало дори не разбрах защо скочи, но после ми стана ясно — по улицата покрай нашата къща мина някакъв автомобил, първият автомобил тази сутрин, а това, кой знае защо, не му хареса. Той продължаваше да стои прав и докато се чуваше автомобилът, в гърлото му всичко клокочеше. А когато отмина и всичко затихна, той се успокои, отново легна и затвори очи. Но в гърлото му още известно време продължаваше нещо да клокочи. Все по-тихо и по-тихо, докато съвсем престана. Той легна и спокойно задряма, сякаш нищо не е било, а на мен какви ли не мисли ми минаха през главата заради неговото неочеквано скачане и ръмжене. И започнах усилено да размишлявам. Щом така се разяри само от тона, че по улицата случайно мина някакъв автомобил, какво ще стане, когато се върне баща ми — неговата кола спира съвсем близо, просто пред входа.

Ясно защо така се разярява — вече два дни го преследват и все с коли. А другия лъв, който заедно с него е избягал, вече, са го убили, аз самият чух през нощта. Ето защо се разярява. Но докато разбере, че не

са дошли, да го убиват, а просто човекът се прибира вкъщи от работа, той, дявол знае, какво може да направи! И никаква възможност няма да му обясня, че татко скоро трябва да си дойде. Та той от страх може да скочи от прозореца и да избяга, а на улицата през деня непременно ще го убият рано или късно. И освен това си помислих, че въпреки всичко никой няма да разреши този лъв да живее у дома — и баща ми ще бъде против, и баба, така че сигурно ще трябва да го дадем в зоологическата градина, та нали дресърът каза, че двата избягали лъва трябва да се дадат в нашата зоологическа градина, така е по-добре. Просто направо от нас да го откарат в зоологическата градина, докато не се е случило нещо. И много добре, че са решили да го предадат в нашата зоологическа градина. Ти е съвсем близо до нас и всеки ден ще ходя да го виждам, може би в клетката при него ще ме пускат. Веднага си личи, че добре се отнася към мен. А тъкмо сега е време да го откарат, докато хората не са се събудили и не са започнали да пречат. Трябва да дойде някакъв камион с клетка и да го вземат. Разбира се, по-лесно би било, ако останеше у дома, но това наистина е невъзможно... Отначало реших да видя в указателя номера, да позвъня в цирка и да им кажа да дойдат да го вземат, но се отказах, спомних си, че сега е още много рано и сигурно никой няма в цирка. А освен това и да има някой, той може да не ми повярва, нали по гласа ми веднага се разбира, че не съм голям. Тогава реших да позвъня на баща си в службата, може би той е още там, и да му разкажа всичко, както си е, а той вече веднага ще намери и в цирка, и в зоологическата градина онези, които трябва да се занимават с тази работа. И още щом набрах номера, веднага вдигнаха слушалката. Само че обикновено се обажда женски глас: „Приемната“, татковата секретарка се обажда, пита кой иска да говори и едва тогава го свързва с него. Така е, когато звъниш през деня, а през нощта още никога не съм звънял на татко, но сега чух как един мъжки глас каза: „Дежурният в градската милиция капитан Карташ!“. „Добър вечер!“ — поздравих аз и казах, че се обажда синът на полковник Дагкесамански, и го помолих да ме свърже с татко.

Според мен той се учуди, че звъня по това време, но нищо не ме попита, а каза, че полковника го няма, че е излязъл в полунощ на операция и още не се е върнал. Веднага се досетих каква е тази операция, та нали още не са намерили втория лъв. Помолих го да ме свърже с телефона в татковата кола. Той каза: „Тъй вярно“, после

позвъни някъде — аз чувах как говори по втория телефон — и каза да го свържат с колата на полковника. Тъкмо се чудех защо помоли него да свържат, а не мене, когато в слушалката нещо протрака и чух гласа на баща си: „Слушам“. И преди да успея да заговоря, дежурният капитан на един дъх доложи:

— Говори капитан Карташ. С полковник Дагкесамански иска да говори синът му.

— Татко — казах аз и мълкнах. Просто не знаех откъде да започна.

— Какво се е случило? — попита баща ми.

— Нищо не се е случило — казах аз. — Всичко е наред.

— А защо не спиш? Къде е баба ти?

— Тя спи — отговорих аз. — Отдавна спи и пито веднъж не се е събудждала. Затворих я в стаята. — Казах и веднага съжалих — не трябваше да започвам с това. Разбрах го веднага, защото баща ми мълкна от изненада; и аз мълкнах, съвсем не можех да измисля как да започна разговора.

— Защо си затворил баба си?

— За да не излезе и да не се уплаши.

— От какво да се уплаши? Слушай, веднага ми кажи какво става там. Първо, откъде се обаждаш?

— От къщи. От антрето.

— А от какво може да се уплаши баба ти? Казвай всичко.

— От лъва може да се уплаши — отговорих аз и веднага ми стана по-леко да кажа останалото. — Страхувах се, че ще се уплаши от лъва, той седи тук много мирно в антрето под стълбището, а тя не знае, че той е мирен, и може да се уплаши, ако изведнъж го види. Затова я затворих.

— Ти това сънувал ли си го? — попита татко. Какво общо има тук лъвът?

— Не съм го сънувал — казах аз. — Честна дума! Този лъв седи у дома в антрето доста отдавна, аз вече го нахраних, сега лежи и дреме, а пък аз ти позвъних, за да се обадиш в зоологическата градина и да ги помолиш да дойдат и да го откарят там, докато всички хора не са се събудили и отново не са го изплашили.

Баща ми сега ми повярва, просто по гласа му почувствувах.

— Можеш ли да стигнеш до вратата? — попита баща ми и без да дочека моя отговор, каза: — Остави слушалката, опитай се да се промъкнеш до вратата и да излезеш навън. Само не се страхувай, и най-важното, не бързай. Помъчи се да заключиш вратата след себе си, ако ключът е на нея, ако не е, не се бави. По-бързо! Върви у съседите! Само не се страхувай. И в никакъв случай не бягай. В никакъв случай. Или не. До кухнята ти е по-близко. По-добре се затвори в кухнята. Можеш ли да идеш до кухнята?

— Татко — казах аз, — ти така говориш, защото още не си го видял. Нищо опасно няма. Този лъв е — съвсем мирен и вече свикна с мен. Моля ти се, позвъни в зоологическата градина...

— Прави онова, което ти казвам! Не спори, а по-бързо отивай в кухнята. Много те моля — прави само това, което ти казах. Много те моля. Върви в кухнята. И в никакъв случай не излизай оттам, каквото и да се случи. По-бързо! Аз идвам!

— Но ти не знаеш — казах аз. — Той е много изплашен. Ако аз се махна, той, когато се върнеш, ще си помисли, че са дошли да го убиват, и може такива бели да направи!... Аз ще те почакам в антрето, а ти по-добре не идвай с колата много близо до къщи.

— Върви в кухнята! — закрещя баща ми.

Никога не съм го чувал така да крещи, дори гласът му изведенъж секна.

— Веднага отивай в кухнята! Много те моля! Върви. Щом дойда, ще видим. Само не излизай в антрето. Много ти се моля. Застани зад хладилника и не се приближавай до вратата — и тракна слушалката.

Аз оставил слушалката и седнах на бабиното кресло. Лъвът поотвори очи, когато заскърцаха дружините, и после отново ги затвори. А аз, още, щом седнах в креслото, то е много голямо, с мека кожа, с много висока кръгла облегалка, и човек целият потъва в него, още щом седнах, и изведенъж ми се доспа, просто нямах сили, клепачите ми сами започнаха да се затварят и само се мъчех да ги държа отворени. Дори за лъва забравих, само гледах някак да изтрай, да не заспя до завръщането на татко. Но въпреки всичко съм задряпал. Защото изведенъж ми се стори, че става нещо страшно. Сякаш на главата ми със страшен шум се сгромоляса таванът, а може би стана и нещо още по-лошо. Просто се разтресох в креслото, но нищо не можех да разбера, защото бях още сънен. После изведенъж всичко си спомних.

Лъвът вече не спеше на пода. Той стоеше, опнал цялото си тяло, и кожата му потрепваше, сякаш го удряше ток, а опашката му се мяташе ту на една страна, ту на друга, като всеки път крайчето го удряше по хълбока. А устата му беше така зинала, като че нарочно я бяха разтегнали. Всичките, му зъби се виждаха и небцето — розово, на тъмни ивици. А от гърлото му такъв рев се разнасяше, сякаш в тоя лъв всичко ще се разкъса от ненавист и страх. И цялата кожа на муцуна са му потреперваше, особено под мустасите, просто се събираще на буци, а очите му бяха разширени и горяха с жълт пламък. Разбрах каква е работата, когато чух как на улицата тракна врата на кола. Отначало една, а после още няколко. А аз помолих баща си да не идва с колата близо до къщи. Сега лъвът, разбира се е решил, че хората, които са го преследвали, са дошли да го убиват. Чух на стълбите стъпките на баща си, аз веднага ги познавам, и тръгнах към вратата, за да отворя и да го помоля по-добре да не влиза, докато не дойде камион с клетка. Почувствувах, че лъвът може от страх да се нахвърли върху баща ми, ако той изведнъж влезе в стаята. А лъвът продължаваше да реве, и от този рев задрънчаха всички стъклата. Отключих вратата и тя изведнъж се отвори, защото силно я бълснаха отвън. На прага стоеше баща ми, имаше бледо, много бледо лице, сякаш капка кръв нямаше в него, а зад гърба му съвсем бегло ми се мярнаха още няколко души във военна и милиционерска униформа. Но всичко това видях никак само с крайчеца на окото си, а онова, което видях веднага, бяха автоматите. Всички държаха в ръцете си автомати. И веднага се досетих, че са дошли да убият лъва. Сигурно мислят, че той е свиреп, опасен лъв, който трябва незабавно да бъде убит. И освен това разбрах, че те моментално ще го убият, само след секунда, и ще го убият още преди да успея да им разкажа, че той няма намерение никого да напада.

— Татко, не стреляй! — закрещях аз с всичка сила, за да надвикам рева и отблъснах настрани от лъва дулото на автомата. — Не го убивай!

Но той дори не искаше да ме чуе. По очите му видях, че ей сега ще натисне спусъка на автомата.

— Бързо навън! — извика баща ми.

Той ме хвана с лявата си ръка и ме дръпна към изхода, но аз успях да се измъкна и ръката му се плъзна по рамото на куртката ми. С мъка се задържах на крака и побягнах от баща си, преди да успее да ме

хване още веднъж. Изтичах на средата на антрето и застанах между, него и лъва. По-близо до лъва, почти до него.

Аз чувствувах, че мразя баща си, че той нищо, не разбира. Ненавиждам го за това, че дори не желае да чуе какво искам да му кажа, за това, че винаги му е било безинтересно всичко, което аз мисля и искам да му кажа. Дори стиснах зъби от ненавист. От тази ненавист ми се прииска с всички сили да закрещя. Но не закрещях, а само му казах:

— Остави ни на мира! Какво искаш от нас? Мразя те! По-добре теб да застрелят, отколкото лъва! — Аз не крещях, дори това му го казах не много високо, но той всичко чу, всяка дума, въпреки че лъвът продължаваше да ръмжи.

Баща ми се обърна и излезе, като затвори пътно вратата след себе си. Но преди да излезе, постоя минутка и ме погледна така, сякаш ме виждаше за първи път през живота си. Много странно стана лицето му. Виждаше се, че изобщо престана да мисли за лъва, а нещо друго се появи в ума му. Много странно лице имаше баща ми, преди да излезе.

А след като излезе, веднага си помислих, че никой друг не е разговарял така с него, и освен това си помислих, че той никога няма да ми прости. И макар че ми беше безразлично дали ще ми прости, или няма да ми прости, кой знае защо, изведнъж заплаках. Отидох, седнах в креслото и заплаках.

А лъвът продължаваше да ръмжи и цялото му тяло потръпваше и се гърчеше, сякаш вместо кости имаше стоманени пружини като в бабиното кресло, които се гънха вътре и току издуваха кожата на разни места. А опашката му продължаваше да го удря по гърба и по хълбоците, сякаш лъвът искаше да престане да ръмжи, но просто не можеше да спре и затова се ядосваше и се пляскаше колкото може с опашката си.

Той започна да ръмжи още по-тихо, струва ми се, взе да се успокоява, и тогава чух викове и чукане на втория етаж. Та това е баба! Събудила се е и сигурно страшно се е уплашила.

Съвсем бях забравил за нея! Лъвът веднага мълкна и започна да гледа нагоре, сигурно много се озадачи. Аз тръгнах към стълбището, дори изкачих две-три стъпала, но спрях. Помислих си, че докато се кача на втория етаж и освен това се позабавя, докато отворя завързаната врата, може да убият лъва, без дори да влизат в стаята,

напрано от прозореца. Та те не стрелят в него само защото се страхуват да не улучат мен. А ако аз не съм тук, незабавно ще го надупчат с автоматите. Нали всички мислят, че щом ръмжи толкова свирепо, значи е кръвожаден, съвсем непоправим, и иска да нападне първия човек, когото срещне. Помислих си, че баба няма много да ми се разсърди, когато ѝ разкажа всичко така, както си е било. Отначало ще помърмори, както винаги, без това няма да мине, но после ще се успокои и всичко ще разбере. Защото баба е много справедлив човек и ще разбере, че не съм имал никакъв друг изход. Но въпреки това много се притеснявах за баба и много съжалявах, че я затворих, а не ѝ казах веднага за лъва. После чукането престана и аз чух, че някой отвън извика на баба и тя отговори.

За какво говориха, не можах да разбера — гласовете не се чуваха добре, защото прозорецът на бабината стая гледа към улицата, а тя е от другата страна на къщата.

Лъвът съвсем мълкна, но не легна. Стоеше неподвижно и се вслушваше в звуците отвън. А аз седях в креслото и си мислех какво да правя по-нататък, но нищо не можех да измисля. Страхувах се да изляза от вратата, защото знаех, че веднага ще ме хванат, ще ме отведат настрана и тогава край на всичко.

И все пак реших да позвъня на „справки“ и да разбера телефона на зоологическата градина — сигурно вече някой е отишъл на работа. Да им позвъня и да им кажа да дойдат за лъва. В края на краищата, ако не им е жал за него, поне да помислят, че лъзовете струват много скъпо и че е по-добре, вместо да купуват за зоологическата градина нов лъв, да се опитат да спасят този. Намислих си вече всички думи, които ще кажа на хората от зоологическата градина, и отидох до телефона. Взех слушалката и набрах 09, ала изведнъж нещо ми се стори странно. Тъй като си намислях първите изречения, не можах веднага да разбера, още щом вдигнах слушалката, че телефонът не работи — нямаше сигнал. Отначало си помислих, че съвсем не ми върви, толкова не ми върви, че няма накъде повече, но после се досетих, че баща ми е заповядал да изключат телефона — досетил се е, че ще позвъня в зоологическата градина, защото, нали сам му казах, че трябва да позвъни — и го е изключил. Тогава окончательно разбрах, че въпреки всичко баща ми ще направи така, както иска той. Както винаги. Разбрах, че непременно ще убият лъва и няма никаква сила,

която да го спаси от смъртта. Отидох при него. Приближих се съвсем близко, а той ме гледа, без да помръдне и колкото повече се приближавах, толкова повече се разширяваха жълтите зеници в очите му. Той сигурно се чудеше защо се приближавам към него. Та нали през цялата нощ само веднъж отидох при него — когато му донесох храна от кухнята. Сложих ръка на гърба му и почувствувах, че целият трепери като мокро кученце. Разбрах, че трепери от страх, защото също е почувствува, че за него вече няма никакво спасение. И тогава аз отново заплаках, никаква полза нямаше от това, че заплаках, но съвсем не можех да се сдържа. Защото ми стана ужасно мъчно за него.

Той ми повярва, че мога да го спася, и сигурно само затова дойде вкъщи, когато го повиках през нощта, а сега видя, че съм го излъгал. И само заради това аз стоях до него, за да разбере, че не съм го излъгал, че в нищо не съм виновен пред него. А той продължаваше да трепери и кожата на гърба му беше гореща, гореща, дори на пипане ми се струваше, че няма козина по нея, толкова беше гореща и тънка. И изведнъж той отвори уста, изскимтя тънко и жално, прозина се продължително и траквайки със зъби, я затвори. Стори ми се, че ако дойдат сега да убиват този лъв, той дори няма да помръдне, сякаш в тялото му не е останала нито капка сила, толкова мъка и страх имаше в това, как се прозина.

Помня подробно всичко, което стана в нашата къща през онази нощ преди и след това, но не мога да си спомня нито една дума от онези, които казах на лъва, докато стоях с него и го милвах по гърба. Все се опитвам да си спомня какво му казах, но нищо не излиза, макар че много дълго му разказвах нещо, а може би и не съм му разказал, а просто съм го успокоявал. Съвсем не мога да си спомня нито една дума. Помня само, че изведнъж ми стана много студено, въпреки че сутрин в антрето е много топло, дори горещо, а бях с куртка, но въпреки това зъзнах, и аз също целият треперех и ми беше много трудно да говоря, защото всеки път трябваше с мъка да си отварям устата, толкова силно ми се бяха схванали челюстите.

Реших, че няма да изляза от антрето; каквото и да ми говорят, и ще остана с лъва докрай.

Само се чудех защо зад прозореца престана всякакъв шум; нито гласове се чуваха, нито стъпки. Единствено на улицата, и то немного близо, а по-надалеч, се чуваше шум на мотори. И освен това някакъв

неясен и непонятен шум, сякаш на едно място се бяха събрали множество хора и всички едновременно тихо разговаряха за нещо. Ала на мен всичко ми беше съвсем безинтересно и не ми се искаше да мисля, че никакви хора са се събрали рало сутрата на нашата улица. Но се оказа, че съм се изльгал. На улицата наистина се била събрала огромна тълпа. За това после ми разказваха Ленка, Димка и Вовка, пък и не само те — всички деца ми разказваха.

Не ми е ясно откъде изведнъж са научили, че лъвът се намира в нашата къща, но тази сутрин тук се бил съbral целият град. Дори движението в района напълно спряло, защото нашата улица била задръстена с различни автомобили — „Бърза помощ“ пожарни коли и, разбира се, милиционерски.

Вовка разказваше, че всички искали по някакъв начин да помогнат и давали различни съвети как да ме спасят, въпреки че хората били сигурни, че лъвът отдавна ме е разкъсал на малки парченца.

Всички се учудвали защо войниците и милиционерите, вместо да нахълтат в къщата и да убият лъва. Стоят неподвижно и нито един не се приближава до къщата на повече от десет-петнадесет крачки.

И баща ми стоял неподвижно. През цялото време стоял неподвижен и мълчалив, след като заповядал да обкръжат къщата и никого да не пускат наблизо.

Вовка разказваше, че баща ми заговорил отново едва когато от прозореца се чули виковете на баба. Той заповядал на пожарниките да се приближат до къщата с една своя кола и да спуснат баба долу на улицата. Вовка каза, че той не чул за какво говорила баба с баща ми, твърде далече били от него, само видял, че баба, след като поговорила с баща ми, изведнъж се спуснала към къщи, но татко я спрял и й казал нещо, само няколко думи, след което баба се спряла и започнала да плаче, а баща ми известно време я гледал, после поклатил глава и се отдръпнал настрани. Някакъв военен хванал баба подръка и така до края стоял с нея. Искал да я отведе настрани и да я сложи да седне в никаква кола, но баба за нищо на света не се съгласявала. Всички хора стояли и се чудели защо не се предприемат никакви мерки, някои дори се възмущавали гласно и казвали, че това е ужасно безобразие, и питали военните защо, вместо да идат и да спасят от сигурна смърт момчето, стоят, без да се помръднат, сякаш днес е празник и чакат началото на парада.

Военните казвали, че не са им давали друга заповед, а без заповед, то се знае, никой няма право да действува. Но хората не се успокоявали, докато един лейтенант не излязъл от търпение и не предложил на всеки от онези, които се възмущавали — казал, че просто по изключение ще разреши — да мине кордона и да зададе всички тези въпроси на полковник Дагкесамански, който единствен има право тук да заповядва.

Когато се изяснило, че не се намира нито един желаещ да поговори с баща ми, всички престанали да се възмущават и зачакали какво ще стане по-нататък.

Но баща ми стоял мълчалив, само от време на време поглеждал часовника си.

А аз така си и стоях до лъва и през всичкото време нито веднъж не се отдалечих от него, струваше ми се, че е изминал цял ден, а се оказа, че само един час е изтекъл или малко повече от час. Много дълго беше тихо, дори загубих представа колко време е изминало. А после чух как до къщи спря камион, съвсем наблизо, и веднага след това зад вратата, просто на външната площадка, разнесоха тежки удари: сетне разбрах, че войници съборили перилата на нашето стълбище и ги отмести ли настани. Още известно време се чуваше отвън непонятен шум и тракане, а после вратата се отвори, но аз видях, че не се отвори както обикновено към площадката, а към някаква дълга тясна клетка, по каквито клетки коридори зверовете в цирка излизат на арената. Само че другият край на клетката не излизаше на арената, а се свързваше с друга клетка — по-голяма, сложена на един камион, който бяха долепили със задната му част плътно до нашата площадка. А иззад клетката надничаше същият оня дресъор и приветливо се усмихваше, само че не знам на кого — на мен или на избягалия от него лъв. И нищо друго нямаше пред къщата. Аз специално отидох до вратата и погледнах през прътите навън. Само камионът беше там и дресъорът до него. Дресъорът няколко пъти повтори на лъва някакви думи на чужд език, ние в училище учим английски, но това не беше английски. Ала аз въпреки това разбрах, че дресъорът моли лъва да иде в клетката и му обещава различни приятни неща. Така се и оказа — той измъкна от чантата, която държеше, парче месо, набоде го на желязно копие, промуши го през железните пръти до вратата и започна плавно да го размахва, повтаряйки същите подканващи думи. Но

всичко това съвсем не действуваше на лъва, дори напротив, защото, макар и да продължаваше да стои под стълбището, отново мускулите под кожата на муцуната му заиграха. Той и този път се озъби и нещо пак заклокочи в гърлото му.

Дресьорът все повтаряше и повтаряше с любезен глас същите думи, сигурно беше убеден, че рано или късно ще подействуват на лъва.

Аз също много исках да му подействуват, защото се страхувах, че ако лъвът не влезе в клетката и я откарат празна, тогава вече нищо хубаво не го очаква. И също започнах да го моля да отиде в клетката, започнах да го моля с най-обикновени думи, но на дресьора това не се хареса, той сигурно си помисли, че с намесата си развалям работата, и макар че не преставаше да говори на лъва, усмивката от лицето му изчезна и той се намръщи. А аз дори не успях да забележа кога лъвът пристъпи и бавно тръгна към вратата. Вървеше, ниско навел глава, и опашката му беше подвита едва ли не до корема. Към мен нито веднъж не погледна. На месото не обрна никакво внимание и макар че то, въртейки се на края на копието, му прегради пътя, той просто го отмести с чело и премина през клетката коридор към камиона.

Аз дори не му се обидих, че не пожела да си вземе довиждане с мен, пък и разбирах, че това е лъв и откъде ще знае един лъв, че трябва да си вземе довиждане. А на мен сякаш планина ми се свлече от плещите, когато го видях в клетката и разбрах, че сега тук ще дойдат хора; не ми се искаше да мисля за това, защото ужасно много ми се доспа...

И дори не забелязах кой влезе пръв в стаята, когато махнаха клетката от площадката.

Само видях, че цялата къща се напълни с хора — и познати, и такива, които виждах за първи път. Тук имаше много деца от нашето училище, и Ленка беше, и Димка с Вовка, но всички те се притискаха до стената и не се приближаваха до мен, сякаш бяхме непознати. Дори учители бяха дошли. Аз много се учудих на това, защото в нашето училище нито един учител не е закъснявал за час, а онази сутрин всичките сигурно бяха закъснели, но, кой знае защо, никой не се тревожеше, никой не бързаше да тръгва от нас. Виждаше се, че много народ се тълпи пред входа и на двора. Всички имаха радостни лица, и

всички нещо ме питаха или говореха нещо, но аз изобщо нищо не чуха, защото видях как през вратата влезе татко.

Той идваше към мен и всички му правеха път, а аз през това време си мислех, че ей сега ще започне най-неприятното, макар че дори не можех да си представя какво ще ми каже за онова, което му наговорих днес.

Прииска ми се да избягам някъде по-надалече, само и само да не се срещам с баща си, толкова ми стана страшно.

Ала той се приближи до мен и ме погледна, сякаш искаше нещо да ми каже, дори помръдна устни, но нищо не каза, а изведнъж, още преди да съм успял нещо да разбера, се наведе, сграбчи ме с ръце вдигна ме и ме притисна до себе си. Притисна лицето си до моето и стоя така със затворени очи, без да говори нищо. Аз също мълчах, защото съвсем не можех да разбера защо така, без каквато и да е причина, ме вдигна на ръце. Та той никога не ме беше вдигал на ръце И не ме беше прегръщал! Дори и след онъ единствен срок, когато по всички предмети в училище и в музикалната школа имах само отличен! А днес изобщо не разбирам защо ме взе на ръце, още повече пред чужди хора. Мислех си за това и гледах лицето на баща си, за първи път го виждах толкова близко. Гледах и се чудех, че е толкова уморено и дори измъчено, личеше си, че и очите му са измъчени, въпреки че бяха затворени. Той стоя така много дълго, и всички наоколо стояха и мълчаха, но на никого не се стори, че ме държи на ръце толкова дълго.

И освен това успях да си помисля, че моят татко сега има много добро лице, само си помислих и веднага престанах, защото се оказа, че за нищо не ти се иска да мислиш, когато баща ти те държи на ръце и те притиска към себе си. Никога не съм мислил, че това е толкова приятно и че на душата ти става безкрайно спокойно и топло. Дори не можех да си представя, че е толкова невъобразимо приятно! А после при нас дойде нашата баба.

[1] Физхармониум — клавишен инструмент с мехове, прилича на пиано. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.